

Голас Рацзімы

МІНСК ІСП
Краснаармейскія 9
Будзтва ім. Дзінца

№ 6 (1217)

ЛЮТЫ 1972 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 17-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

У РЫШТАВАННЯХ ПЯЦІГОДКІ

Мінуў год з таго часу, калі мы пазнаёмілі вас, чытачы, з планамі развіцця народнай гаспадаркі Беларусі на 1971—1975 гады. Сярод лічбаў стваральнай праграмы, прынятай XXIV з'ездам КПСС, прыцягвалі ўвагу тыя, якія мелі непасрэднае дачыненне да будаўніцтва. Напомнім, што аб'ём капітальных укладанняў у рэспубліцы за пяцігодку склаў больш чым 16 мільярдаў рублёў, што перавышае капітальныя ўкладанні за дзевяць папярэдніх гадоў.

Як ажыццяўляюцца гэтыя планы, што новага для эканомікі краю прынес мінулы, першы год пяцігодкі?

Надаўна было апублікавана паведамленне Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры

Савеце Міністраў БССР аб выніках выканання Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі ў 1971 годзе. Мы з задавальненнем даведліся, што плён нашай працы быў надзвычай багаты. Добра завяршылі год і будаўнікі.

У народнай гаспадарцы ўведзены ў дзеянне асноўныя фонды агульным коштам 2,6 мільярда рублёў. У параўнанні з 1970 годам капітальныя ўкладанні павялічыліся на 6 працэнтаў.

Расшыфроўваючы гэтыя паказчыкі, можна сказаць, што ў мінулым годзе ўведзены ў эксплуатацыю новыя вытворчыя магутнасці на Гродзенскім і Полацкім хімічных камбінатах. На Магілёўскім камбінате сінтэтычнага валакна датэрмінова

асвоена праектная магутнасць машынабудавання і ўведзены першы комплекс філаментнага валакна. На камбінате «Беларуськалій» прыняты ў эксплуатацыю дадатковыя магутнасці па вытворчасці сільвітавай руды, а на Лідскім лакафарбавым заводзе—лакаў і фарбаў. Завершана будаўніцтва першай чаргі Лукомльскай ДРЭС. Увайшлі ў строй дзюечых Маладзечанскі завод паўправадніковых сілавых вентыляў і барысаўскі завод «Аўтагідраўзмацняльнік».

Далі першую прадукцыю Глыбоцкі і Столінскі масласырзаводы, Слуцкі піўзавод, торфпрадпрыемства «Дзітва», Ляхавіцкі льнозавод, Баранавіцкі завод сенажных вежаў. Расшырылі вытворчасць Мінскі трактарны,

Віцебскі завод заточных станкоў і Мінскі завод металарэзных станкоў. На Пінскім камбінате верхняга трыкатажу ўведзены ў дзеянне новыя прадзільныя верацёны, а на Мінскім камвольным і Віцебскім шаўковым камбінатах—ткацкія станкі.

Гэта толькі некалькі радкоў з багатага падзеямі летапісу працоўных здзяйсненняў мінулага года. Станоўчым вынікам з'яўляецца і тое, што летась была падрыхтавана база для яшчэ больш шырокага індустрыяльнага будаўніцтва, якое распачынаецца сёлета.

Прыгледзьцеся ўважліва да карты новабудуоўляў, што змешчана на гэтай старонцы. На ёй адзначаны толькі самыя буйныя прадпрыемствы, будаў-

ніцтва якіх будзе працягвацца, і толькі невялікая частка прамысловых аб'ектаў, што закладваюцца ў 1972—1975 гадах. А ўсяго ў другім годзе пяцігодкі ў рэспубліцы належыць выканаць капітальных работ прыкладна на 3 мільярды рублёў.

Нават па такой далёка не поўнай схеме размяшчэння новых прамысловых прадпрыемстваў можна скласці ўяўленне аб асноўных напрамках развіцця народнай гаспадаркі Беларусі.

Па-ранейшаму пераважнымі тэмпамі будуць развівацца такія прагрэсіўныя галіны прамысловасці, як машына- і прыборабудаванне, хімія і нафтахімія. Яны выгадныя для беларусі.

[Заканчэнне на 3-й стар.]

«БЕЛАРУСЬ Т-50К»

Калектыў інжынераў і рабочых Мінскага ордэна Леніна трактарнага завода вырабіў трактар «Беларусь Т-50К», прызначаны для работы ў горных умовах. Ён створаны на базе трактара «МТЗ-50» і забяспечаны прыстасаваннем для захавання ўстойлівага вертыкальнага становішча на схілах. Даесяць такіх машын ужо адпраўлены на Кіргіскую, Грузінскую і Львоўскую машынавытворчасць.

АДЗІН — ЗА ТЫСЯЧУ

Звыш тысячы землякоў і пяць-шэсць чатырохтонных аўтасамазвалаў замяніць адзін самаходны скрэпер, да серыйнай вытворчасці якога прыступіў Магілёўскі аўтамабільны завод. Гэта самая магутная ў краіне землярыяна-транспартная машына знойдзе шырокае выкарыстанне на будаўніцтве буйных арашальных і асушальных каналаў, чыгуначных і шасэйных дарог, на ўскрышных работах пры адкрытай здабычы вугалю і руд.

СТАНКІ ВІЦЕБСКАЙ МАРКІ

Скорасныя зубафрэзерныя паўаўтаматы — новая прадукцыя Віцебскага станкабудаўнічага за-

вода імя Камінтэрна. З іх дапамогай можна апрацоўваць шасцерні дыяметрам да 320 міліметраў. Хуткасць рэзанання дасягае 250 метраў у мінуту — у пяць разоў вышэй, чым у цяпер існуючых станкоў. Навітка рэкамендавана ў серыйную вытворчасць.

Сёлета станкабудаўнічый прадпрыемства Віцебскай вобласці асвоіць выпуск 50 удасканаленых аўтаматаў і паўаўтаматаў. Зараз тут вырабляецца каля 40 працэнтаў усіх станкоў, якія выпускаюцца ў Беларусі.

УРАЛЬСКІ АДРАС ГОМЕЛЬСКАГА КАМБАЙНА

На Уральскім турбамагінным заводзе імя Ваварына пачаўся выпуск сіласаўборачнага камбайна «КС-2,6», які з'яўляецца копіяй машыны, выпускаемай «Гомсельмашам». За высокія тэхнічна-эканамічныя паказчыкі гэты камбайн удастоены залатых медалю на міжнародных выстаўках у Маскве ў 1966 годзе і Мекленбургу (ГДР) у 1967 годзе.

«КС-2,6» прызначаны для ўборкі на сілас кукурузы, сланечніка і іншых культур. Ён скошвае, здрабняе расліны і пагружае сіласную масу ў транспарт, які

На Паркавай магістралі Беларускай сталіцы ўзводзіцца новы Дом кнігі. У ім размесцяцца выдавецтва і некаторыя рэдакцыі.

Фота Ю. ІВАНОВА.

ідзе побач. Для кіравання камбайнам не патрэбны спецыяльны чалавек — гэта робіць са сваёй кабіны трактарыст.

«ЧАРАУНІЦЫ» — ЗНАК ЯКАСЦІ

Гэты напітак мае колер рубіна, тонкі арабат, прыемны смак. Винаробы назвалі яго «Беларускім іскрыстым». Вырабляецца новым спосабам.

Звыш 20 гатункаў беларускіх плодова-ягадных він выпускае сёлета на Мінскім вінзаводзе. Многія з іх экспанаваліся на ВДНГ СССР і былі адзначаны спецыяльнымі дыпламамі. Він «Юбілейнае», «Нарач», «Вішневае», «Чорнамародзінавае» — атэставаны дзяржаўным Знакам якасці. Дыямі гэта высокую ацэнку атрымала і «Чараўніца».

СЕЛЬСКІЯ ГАНДЛЕВЫЯ ЦЭНТРЫ

У пасёлку Верцялішкі Гродзенскага раёна дзяржаўная камісія прыняла да эксплуатацыі гандлёвы цэнтр. У комплексе збудаваны ўваходзяць сталова-рэстаран, два магазіны, гасцініца, швейная майстэрня і фотаатэль. Усё гэта пабудавана на сродкі мясцовага калгаса «Прагрэс».

Двухпавярховым бела-мураваным будынкам упрыгожылася вёска Азёры гэтага ж раёна. Тут будзе рэстаран, піўны бар і гасціна.

Прадуктовы і прамтаварны магазіны, сталовая і банкетная залы з'явіліся ў вёсцы Малая Бераставіца Бераставіцкага раёна.

БЕЛАРУСЬ НА МІЖНАРОДНАЙ АРЭНЕ

А Г Л Я Д Н А В І Н

Паездка Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. Брэжнева ў Югаславію ў верасні мінулага года выклікала шырокія водгукі ва ўсім свеце. Вядома, што імперыялістычная дыпламатыя імкнецца абвастрыць станозішча на Балканах, перашкодзіць супрацоўніцтву СССР і Югаславіі. У сумеснай савецка-югаслаўскай заяве падкрэслівана: «Супрацоўніцтва СССР і СФРЮ базіруецца на блізкасці іх гістарычных лёсаў, агульнасці асноў сацыяльнага ладу, падобнасце ў падыходзе да многіх міжнародных праблем, на прыхільнасці прынцыпам сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, агульнай барацьбе за мір, незалежнасць і раўнапраўнае міжнароднае супрацоўніцтва, барацьбе супраць імперыялізму». У час візіту ў Югаславію Л. Брэжнеў пабываў на заводзе аб'яднання «Электронска індустрыя» ў Земуне і запрасіў рабочых гэтага аб'яднання наведаць Савецкі Саюз.

Нядаўна на Мінскім вакзале югаслаўскіх рабочых, інжынераў, партыйных і прафсаюзных актывістаў аб'яднання на чале з яго генеральным дырэктарам Ясічам сустракалі адказныя работнікі Беларускага рэспубліканскага савета прафсаюзаў, дырэктар А. Рэут і іншыя супрацоўнікі Мінскага завода электронна-вылічальных машын. На наступны дзень госці з Югаславіі пабылі на гэтым прадпрыемстве, дзе пазнаёміліся з гісторыяй стварэння завода і вытворчасцю электронна-вылічальных машын «Мінск», «Савецкія сябры далі нам магчымасць дэталева азнаёміцца з заводам, — сказаў кіраўнік дэлегацыі Ул. Ясіч. — Мы ўбачылі тут сучасную высокаарганізаваную вытворчасць. У электронных вылічальных машынах выкарыстоўваюцца навішчыя дасягненні навукі і тэхнікі».

У Маскве, куды югаслаўскія госці прыбылі з Мінска, іх сустракаў член Палітбюро ЦК КПСС, старшыня ВЦСПС А. Шалепін. У адной з гутарак было адзначана, што абмен прадстаўнікамі рабочых калектываў прадпрыемстваў Савецкага Саюза і Югаславіі вельмі карысны, ён садзейнічае далейшаму ўмацаванню дружбы і супрацоўніцтва паміж савецкім і югаслаўскім народамі.

На мінулым тыдні сталіцу Савецкай Беларусі наведала яшчэ адна замежная дэлегацыя, якая прыбыла ў нашу краіну па запрашэнню Камітэта савецкіх жанчын. Гэта дэлегацыя фінскіх жанчын — членаў Дэмакратычнага саюза жанчын Фінляндыі на чале з віцэ-прэзідэнтам саюза Ірмай Торві. З краінай Суомі наша рэспубліка падтрымлівае пастаянную цесную сувязь. Не будзем рабіць экскурс у далёкае мінулае, перагорнем газеты за апошнія некалькі год. У кастрычніку 1969 года з вялікім поспехам прайшоў Тыдзень беларускай культуры ў Фінляндыі, праз год — Тыдзень фінскай культуры ў Беларусі. У канцэртных залах Мінска гучала фінская музыка, у сталічных кінатэатрах дэманстраваліся фінскія фільмы, а ў выставачнай зале Інстытута дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва экспанаваліся выстаўкі фінскай архітэктуры і мастакоў-дызайнераў.

Зусім нядаўна газета «Кансан ууцісэт», якая выходзіць у Хельсінкі, апублікавала артыкул Пенці Кірвіесміеса — члена дэлегацыі мясцовых работнікаў Камуністычнай партыі Фінляндыі, што гасціла ў кастрычніку мінулага года ў Мінску. Артыкул названы «Мінск, які ўзняўся з руін, — горад добрых людзей». Аўтар піша: «Ужо шмат гаварылася аб «заходнегерманскім цудзе» і аб розных іншых «цудах». Што ж сказаць аб тым цудзе, які адрадыў знішчаны вайной край, Беларускую рэспубліку, і хутка вызіў беларускі народ, які цяжка пацярпеў у вайне, у перадавыя рады, ператварыў гэтую зямлю ў край, што па праву ганарыцца сваімі поспехамі! Перад беларускім цудам бляднеюць усе астатнія».

Дэлегацыя фінскіх жанчын, якая гасціла ў Мінску тры дні, таксама была прадстаўлена магчымасць азнаёміцца з горадам, пабываць у навукачальных і дзіцячых установах, на прадпрыемствах. Госці цікавіліся ўмовамі працы жанчын і пытаннем уладкавання дзяцей у яслі ці сад, сістэмай адукацыі. У канцы візіту адбылася сустрэча з групай беларускіх жанчын, членаў праўлення Беларускага аддзялення таварыства «СССР — Фінляндыя».

ЦЭНЫ ЗНІЖАНЫ

Дзяржаўны камітэт цэн Савета Міністраў СССР і Міністэрства гандлю СССР паведамілі, што з 1 лютага 1972 года зніжаны дзяржаўныя рознічныя цэны на тэлевізары з чорна-белым адлюстраваннем з кінескопамі па дыяганалі 59, 61 і 65 сантыметраў адпаведна на 20, 15 і 8 працэнтаў. На тэлевізары з каляровым адлюстраваннем цэны зніжаны на 24 працэнты. Зніжаны таксама на 18 працэнтаў цэны на кінескопы да гэтых тэлевізараў.

У Мінскай вобласці створана першая ў Беларусі птушкафабрыка, якая будзе вырабляць аўтамаматы для перапрацоўкі мяса. У яе ўвайшлі чатыры цалкам механізаваныя і аўтаматызаваныя прадпрыемствы. Да канца пяцігодня аб'яднанне павялічыць выпуск прадукцыі больш чым у два разы і будзе штогод пастаўляць спажывцам 260 мільёнаў яек і чатыры тысячы тон мяса. НА ЗДЫМКУ: у адным з цахаў мінскай птушкафабрыкі «Зялёны Луг».

Фота А. НИКАЛАЕВА.

КРЫЛАТЫЙ ТОВАР «АВИАЭКСПОРТА»

Сотні мільянонаў чалавек во всем мире ежегодно пользуются услугами гражданской авиации. Между тем страны, производящие самолеты и вертолеты, можно пересчитать по пальцам. Лишь несколько государств с развитой авиационной промышленностью обеспечивают потребности мирового рынка. Одна из этих стран — Советский Союз.

Сегодня мы публикуем интервью корреспондента Агентства печати Новости Алексея ГОРЮХОВА с председателем Всесоюзного внешнеторгового объединения «Авиаэкспорт» Борисом ХАРЧЕНКО.

— Расскажите, пожалуйста, об основных направлениях работ вашего объединения.

— В СССР внешняя торговля осуществляется на основе государственной монополии. Эта монополия введена 22 апреля 1918 года декретом, подписанным В. И. Лениным. Молодому Советскому государству в условиях капиталистического окружения пришлось прежде всего позаботиться о своей экономической независимости.

Сейчас, когда капиталистическому миру, а motivated дружество социалистических государств, впроблеи внешней торговли, приобрели новую окраску. В прошлом году XXV сессия Совета Экономической Взаимопомощи приняла Ком-

стремителен, что самолет или вертолет, кажущийся сегодня чудом техники, может через 10—15 лет безнадежно устареть.

Что предлагает покупателю «Авиаэкспорт», организованный в 1964 году? Самолеты, вертолеты, двигатели, авиационные материалы, оборудование. Занимаемся мы обеспечением капитального ремонта, технического обслуживания продукции для стран — покупателей нашей авиатехники. В учебных заведениях Аэророта обучаем авиационных специалистов стран-контрагентов. В соответствии с этим перерабатываем «Авиаэкспорт» подразделяется на восемь специализированных центров.

— С какими странами поддерживаются деловые связи, что можно сказать о рынках сбыта?

— В первую очередь мы обеспечиваем потребности гражданской авиации социалистических стран — наших са-

мых крупных торговых партнеров. Индия, Арабская Республика Египет, Ирак, Сирия, Афганистан, Франция, Италия, ФРГ, Мали, Гвинея, Сомали — полный перечень торговых партнеров занял бы слишком много времени. С каждым годом этот список становится длиннее. Более двух тысяч самолетов и вертолетов советского производства используются сейчас во воздушных линиях и в других отраслях экономики нескольких десятков стран Европы, Азии, Африки, Латинской Америки.

Специально отмечу, что наши машины покупают и страны, имеющие собственную авиационную промышленность. Например, реактивный Як-40 летает в Ираке, вертолет КА-26 используется в Швеции и Федеративной Республике Германии. Большой интерес к самолету Як-40 проявляет в Канаде и Соединенных Штатах Америки.

Нельзя ли, хотя бы вкратце,

А ДРАЗУ пасля абедзенага перапынку Андрэй Кузняцоў, слесара Мінскага завода спецыяльнага інструменту і тэхнічнай аснасткі, паклікалі да дырэктара.

Падумаючыся на другі паверх, Кузняцоў стараўся адгадаць прычыну, па якой спатрэбіўся дырэктару. Вось ужо таторы год ён узначальвае грамадскае бюро кадрў на прадпрыемстве. Здаралася, што да дырэктара заходзіў па асабістай ініцыятыве: людзі ж звальняюцца па розных прычынах, і яму даводзіцца вырашаць гэтыя пытанні, звяртаюцца да адміністрацыі завода, у тым ліку і да дырэктара. «Магчыма, з гэтай нагоды і выклікае», — разважаў пра сябе Андрэй Піліпавіч.

У кабінце, акрамя кіраўніка прадпрыемства, сядзеў яшчэ адзін, незнаёмы Кузняцоўу мужчына. Калі рабочы зайшоў, абодва яны ўсталі.

— Гэта і ёсць наш Кузняцоў, — звяртаючыся да субяседніка, сказаў дырэктар і дадаў: — Знаёмцеся, Андрэй Піліпавіч, хірург, прафесар Шот. У яго справа да вас.

Незнаёмец моцна паціснуў руку, адрэкамэндаваўся: — Аляксандр Уладзіміравіч Шот. — І тут жа дадаў: — Патрэбна ваша дапамога.

Прафесар пачаў здалёк. Спытаў спачатку, ці ведае ён, Кузняцоў, колькі людзей памірае ад сардэчных захворванняў, затым доўга гаварыў аб цяжасцях, якія ўзнікаюць пры лячэнні гэтых захворванняў. Андрэй Піліпавіч слухаў хірурга ўважліва і толькі не мог зразумець, прычым тут

ён. Гэта пытанне ўрэшце міжволі само сарвалася з яго вуснаў.

— А справа вось у чым, — працягваў прафесар. — Каб эфектыўна лячыць людзей, рабіць аперацыі на сэрцы, патрэбны апарат штучнага кровавароту. Ёсць такія апараты замежныя, аднак яны маюць шэраг недахопаў. У мяне ёсць ідэя, як зрабіць лепшы апарат. Патрэбны толькі спецыяліст, які ўзяўся б

лоўка ці не. Работа была брудная, сам працэс выпрабавання працягваўся не адну гадзіну. Андрэй Піліпавіч разам з канструктарамі, інжынерамі распрацаваў і зрабіў спецыяльны стэнд, дзе ўвесь працэс аўтаматызаваны. Цяпер выпрабаванне адбываецца на працягу дзвюх мінут.

Аднак тое, што прапанаваў прафесар, было незвычайным. Адна справа — рухавік для машыны, і зусім ін-

вырабу асобных дэталей апарата. Андрэй Піліпавіч уносіў свае прапановы. Як правіла, з імі згаджаліся.

Ніхто не падганяў рабочага, але ён разумеў, што апарат чакаюць, што ён патрэбен ужо сёння. У апошнія сваё наведванне А. Шот сказаў Андрэю Піліпавічу:

— Галоўнае цяпер — чысціня апрацоўкі дэталей апарата. Самая маленькая драпіна на паверхні цыліндраў — і кроў будзе пеніцца. А гэта пры аперацыях на сэрцы можа мець самыя цяжкія для хворага вынікі.

Дзесяты клас чысціні апрацоўкі! Такого дасягнуць надзвычай цяжка. І ўсё ж Андрэй Піліпавіч зрабіў амаль немагчымае. Усяго шэсць месяцаў спатрэбілася на выраб унікальнага апарата.

І вось аднойчы на завод пазваніў прафесар: «Прыязджайце ў клініку. Будзем глядзець апарат у дзеянні».

...Цішыня. Толькі зрэдку за зачыненымі дзвярыма гукаць кароткія загады прафесара. Ідзе бітва за жыццё чалавека. Ці будзе яна выйграная, у многім залежыць ад яго, Андрэя Піліпавіча. Але ён ужо зрабіў усё, што мог. Цяпер ён бездапаможны і застаецца толькі адно — чакаць.

Колькі ўжо мінула часу? Гадзіна? А можа больш? Усяго дваццаць мінут. Здаецца, стрэлкі гадзінніка спыніліся.

— Хвалюешся, Андрэй Піліпавіч?

Кузняцоў не заўважыў, як прафесар Шот выйшаў з аперацыйнай.

— Апарат працаваў бездакорна, — сказаў хірург і моцна паціснуў руку рабочаму.

А. МАКОЎСКІ.

КАБ НЕ СПЫНЯЛАСЯ СЭРЦА

РАСКАЗВАЕМ ПРА ЛАЎРЭАТАЎ ДЗЯРЖАЎНАЙ ПРЭМІІ СССР

здзейсніць гэту ідэю. Чарцяжы, кваліфікаваная дапамога канструктараў і інжынераў вам гарантаваны.

Больш як за два дзесяцігоддзі работы на заводзе Андрэю Піліпавічу даводзілася выконваць розныя заданні. Многія яго работы выклікалі шчырае захапленне спецыялістаў сваёй дакладнасцю, арыгінальнасцю.

Успомнілася апошняе заданне, над якім ён працаваў, — стэнд для выпрабавання на герметычнасць галоўкі блока рухавіка трактара. Раней у блок залівалі газу і такім чынам высвятлялі, працякае га-

шая — апарат штучнага кровавароту для аперацыі на сэрцы чалавека. Безумоўна, прыёмам, што да яго, рабочага-слесара, звяртаюцца з такой адказнай прапановай. Але ж Андрэй Піліпавіч добра разумеў і ўсю складанасць і адказнасць работы, якой хопіць не на адзін дзень і нават не на адзін месяц.

Работа пачалася і захапіла яго.

Праходзілі дні, тыдні, мінуў першы месяц. Некалькі разоў на завод прыязджаў прафесар. Прыязджаў не адзін, з канструктарамі. Рабіліся, шукалі аптымальныя варыянты

Перспектыўны план горада

Распрацаван перспектыўны план развіцця Пінска на трыццаць год. Пінск вырашана забудаваць у межах існуючай гарадской тэрыторыі, перш за ўсё за кошт зносу старых будынкаў. Па генеральным плане да 2000 года насельніцтва павялічыцца тут утры і складзе прыкладна 200 тысяч чалавек. Новы квартал жылых дзесяці- і чатырнаццаціпавярховых дамоў намечана ўзвесці на вуліцах Першамайскай і Брэсцкай. Комплекс дзевяціпавярховых дамоў упрыгожыць набярэжную ракі Піны.

У перспектыве прадугледжана забудова і правага берагу Піны. Для гэтага належыць намыць на яго забалочаных участках чатырохметровую дамбу. Тады рака апынецца ў межах горада, што надаецца яму асабліва прыгажосць. Прамысловае будаўніцтва мяркуюць весці на паўночнай і заходняй ускраінах Пінска.

Палац добрага настрою

Сёлета ў Магілёве будзе здадзены ў эксплуатацыю новы дом быту. Гэты сучасны чатырохпавярховы будынак упрыгожыць скрыжаванне вуліц Першамайскай і Лежынскага.

Карысная плошча дома быту складзе больш як шэсць тысяч квадратных метраў. За год калектыў будзе аказаць розныя паслугі жыхарам горада на паўтара мільёна рублёў. Тут размесціцца мноства майстэрняў: па вырабу галаўных убораў, па рамонт і пашыўцы абутку, скургалантарзі і іншыя. Безумоўна, прыцягнуць увагу шматлікіх наведвальнікаў атэльэ па пашыўцы адзення, трыкатажнае атэльэ, салон-цырульня, фоталабараторыя, тэрміновая фатаграфія, здымачны павільён, лабараторыя па абслугоўванню кіна- і фотаапаратыў. У салоне «Шыйце самі» вопытны спецыяліст параіць, як лепш раскrojці і пашыць тую ці іншую абнову. У другім салоне — для дэманстрацыі ўзораў мэблі і прыёму заказаў на яе — спецыяліст па інтэр'ерах зможа падказаць, якую выбраць і як лепш расставіць набытую мэблю.

У доме быту можна будзе атрымаць на пракат музычныя інструменты, а бюро добрых паслуг дапаможа прыгледзець за дзецьмі, прыбраць кватэру, набыць цікавы падарунак сябрам, родным.

Віцебская станцыя тэхнічнага абслугоўвання праводзіць бягучы і капітальны рамонт аўтамабіляў. Такія ж паслугі выконваюць і філіялы станцыі, якія адкрыты ў Оршы і ў пасёлку Юрцава. НА ЗДЫМКУ: тэхнічнае абслугоўванне аўтамашыны «Жыгулі».

Фота А. ЦЕРЛЮКЕВІЧА.

дать характеристику продукции, которую вы предлагаете!

— Миллионы посетителей многочисленных авиационных выставок прошлого года познакомились с нашим «крылатым» товаром. Поэтому приведу лишь несколько примеров.

ЯК-40 — реактивный пассажирский самолет для местных авиалиний. Крейсерская скорость — 600 километров в час, дальность полета — полторы тысячи километров. Число пассажиров — 27, 32 или 40. На самолете три двигателя с тягой по полторы тонны каждый.

Я вспоминаю, как во время демонстрационных полетов в Турине директор итальянской авиакомпании «Аэртиррена» Лионелло Фабриани пришел в полное изумление. Он говорил, что никогда в жизни не поверил бы, что реактивный пассажирский самолет может проделывать в воздухе подобные штуки. Было чему удивляться! «ЯК» взлетел и сел на трехсотметровом «пятячке»

аэродрома, демонстрировал исключительную маневренность и устойчивость на любых скоростях, от минимальной до максимальной.

Итальянцы закупили несколько ЯК-40. Этот самолет используется сейчас в Югославии, Афганистане. Мы продали несколько машин в ФРГ.

Продается новый транспортный самолет АН-26 для линий малой и средней протяженности. Оснащенный двумя маршевыми турбовинтовыми двигателями взлетной мощностью по 2 820 лошадиных сил каждый и дополнительным реактивным двигателем с тягой 900 килограммов, самолет со скоростью 430 километров в час перевозит пять с половиной тонн груза на расстояние до 2 800 километров.

Много запросов на новый пассажирский лайнер ТУ-154 для авиалиний протяженностью до пяти с половиной тысяч километров. Три двигателя (два с реверсом тяги, один без ре-

верса) тягой по 9 500 килограммов каждый позволяют перевозить до 20 тонн груза со скоростью 975 километров в час. С полной загрузкой машина отлично взлетает с высокогорных и расположенных в жарких районах аэродромов.

Советские авиационные металлурги при нашем посредничестве могут предложить зарубежному покупателю специальные поковки, штамповки, отливки из титановых, жаропрочных и легких сплавов, трубы из титановых сплавов. Из них изготавливают высокопрочные профили различной конфигурации, прессованные панели больших сечений.

«Авиаэкспорт» занимается продажей бортового и наземного радиооборудования. Спросом, например, пользуется диспетчерская радиолокационная система «Нарва-С» для управления воздушным движением в аэродромной зоне и обеспечения посадки самолетов в аэропортах первого клас-

са. Система состоит из двоярного диспетчерского радиолокатора, двоярного точного посадочного радиолокатора и выносного оборудования командно-диспетчерского пункта.

Наш вертолетный «ассортимент» включает в себя МИ-8 (коммерческая нагрузка — четыре тонны), двенадцатитонный МИ-6 и «малютку» КА-26. «Отличная машина», — так отзывался о КА-26 старейший шведский пилот-вертолетчик Эрик Петтерсон.

— Объясните, пожалуйста, что такое сертификация!

— В мировой гражданской авиации существуют нормы летной годности. Собственные нормы зарегистрированы пока в пяти странах: Англии, Франции, США, Австралии и Советском Союзе. Остальные страны лишь объявляют, по каким нормам они работают.

В нормах, с точки зрения безопасности и надежности, определены основные требования, которым обязательно дол-

У РЫШТАВАННЯХ ПЯЦІГОДКІ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

рускай эканомікі тым, што не патрабуюць увозу вялікай колькасці металу, працаёмістыя, што дазваляе цалкам выкарыстоўваць працоўныя рэсурсы. Яны сведчаць і аб тым, што ў рэспубліцы склаліся высокакваліфікаваныя нацыянальныя кадры рабочых.

Новая прагрэсіўная з'ява ў Беларусі — у бягучай пяцігодцы 65—70 працэнтаў усіх прамысловых прадпрыемстваў узводзяцца ў малых і сярэдніх гарадах. Такіх гарадоў выдзелена больш за 30. Сярод іх пераважаюць раённыя цэнтры ў заходніх абласцях рэспублікі: Пінск, Лунінец, Пружаны, Кобрын, Ліда, Слонім, Смаргонь і іншыя.

Такая сістэма размяшчэння вытворчых сіл мае важнае сацыяльнае значэнне. Прамысловае будаўніцтва ў невялікіх гарадах будзе садзейнічаць больш поўнай занятасці насельніцтва, росту адукацыі і з'яўленню новых высокакваліфікаваных прафесій. Яно дасць магучы штуршок для ўздыму культуры, развіцця бытавога абслугоўвання, добраўпарадкавання гарадоў.

Роздум ля карты новабудоваў ляў можна працягнуць. Невялікія значкі, шчодрэ рассяпаныя па ўсім яе полі, раскажучы, што Беларусь, якая займае толькі адзін працэнт тэрыторыі Савецкага Саюза і ў якой працяваюць 3,7 працэнта яго насельніцтва, трывала ўтрымлівае вядучае месца па вытворчасці многіх важнейшых відаў прамысловай прадукцыі. Безумоўна, што інтэнсіўны рост нацыянальнай эканомікі магчымы толькі дзякуючы ўнутрысаюзнай спецыялізацыі і ўзаемадапамозе, якую прадстаўляюць Беларусь і братнія савецкія рэспублікі.

Беларускія прадпрыемствы выкарыстоўваюць дашаўскі газ і данбаскі вугаль з Украіны, нафту, якая паступае з Расійскай Федэрацыі. Камвольныя, дыянавыя, тонкасуконныя і прадзільныя камбінаты працягваюць воўну і бавоўну з Паўночнага Каўказа і Сярэдняй Азіі.

У сваю чаргу Беларусь пастаўляе на ўнутрысаюзны рынак прадукцыю машынабудавання, хіміі і нафтахіміі, выступае як раён кваліфікаванага рыбаробудавання.

Каб поўніліся гэтыя сустрэчныя рэкі прадукцыі, каб і надалей багаццелі наша рэспубліка і рос дабрабыт народа, працягваюць будаўнікі — людзі самай мірнай у свеце прафесіі. А зрабіць ім, як бачна з планаў, належыць нямала. Толькі сёлета штодзённа ў рэспубліцы павінны асвойвацца 12 мільёнаў рублёў капітальных укладанняў. Вынікі мінулага года і наогул вопыт папярэдніх савецкіх пяцігодак упэўніваюць, што і гэтая грандыёзная праграма будзе паспяхова выканана.

жна удовлетворяют конструкция того или иного летательного аппарата.

В ведомствах гражданской авиации всех стран существуют специальные службы-регистры, проверяющие приобретаемую крылатую продукцию на соответствие нормам, принятым в этой стране.

Процесс проверки длится полтора-два года: изучается техническая документация, проверяются расчеты, акты летных испытаний и так далее.

В прошлом году мы успешно участвовали в выставках, салонах, переговорах во Франции, Болгарии, Японии, ФРГ, АРЕ, Швеции и других странах. В целом, итоги семьдесят первого года положительные и обнадеживающие.

Планы на ближайшее время? Отправляем несколько ТУ-154 в Болгарию. В Колумбию уплыл пароход с ЯК-40. Мы проведем в Латинской Америке серию демонстрационных полетов.

Гомельскі КТМ

«Пастаяннае нервовае напружанне, няўпэўненасць у заўтрашнім дні параджаюць абасобленасць людзей. Нават родныя рэдка сустракаюцца адзін з адным... Моладзь не разумее і баяцца яе. Не ў інтарэсах капіталу клапаціцца аб тым, каб даць моладзі адукацыю, работу».

Так пісала ў адным з пісем у рэдакцыю наша зямлячка з Францыі Еўдакія Сенкея. Летась яна трэці раз наведвала Беларусь і ўжо, як і раней, звярнула ўвагу на незвычайную для чалавека з капіталістычнай краіны згуртаванасць савецкіх людзей: «Да майго брата, механіка па прафесіі, — расказвала яна, — прыходзілі ў госці інжынеры, служачыя. Яны садзіліся за адзін стол з рабочым, вялі агульныя размовы».

Пісьмо і выазванні Еўдакіі Сенкея міжволі ўспомніліся, калі я ўпершыню пачуў расказ пра КТМ. Было гэта ў Гомельскім гарадскім камітэце камсамола. Размова ішла пра справы моладзі горада.

— А ці ведаеце вы што-небудзь пра наш КТМ? — раптам спыталі мяне.

Аказалася, што тымчасова абрэвіятура азначае «Клуб творчай моладзі». Клуб створан нядаўна, але паспеў ужо заваяваць папулярнасць. Яго наведваюць не толькі маладыя артысты абласнога

драматычнага тэатра, філармоніі, мясцовыя скульптары, архітэктары, навуковыя супрацоўнікі, але і рабочыя многіх прадпрыемстваў горада.

Але прычым тут рабочыя, спытаецеся вы. Мяркуючы па назве, клуб аб'ядноўвае прадстаўнікоў творчых прафесій. А якія агульныя інтарэсы могуць быць, напрыклад, у прафесіяналаў мастака і слесара, спевака і рабочага канвеера? За адказам на такое пытанне я звярнуўся да некалькіх членаў клуба.

Першая рэакцыя на пытанне — здзіўленне: а чаму не можа быць такіх інтарэсаў? Наша грамадства ўсім прадастаўляе аднолькавыя ўмовы для набывання разнастайных ведаў, для ўсіх аднолькава шырока расчыняе дзверы ў чароўны свет мастацтва. Гэты свет не толькі бібліятэкі, музеі, тэатры, канцэртныя і выставачныя залы, дзе да мастацтва можа далучыцца кожны. Свет гэты — яшчэ і шырокія магчымасці для творчага росту ўсіх, хто мае адпаведныя здольнасці. Адна з такіх магчымасцей — клубы творчай моладзі, у якіх перакрываюцца інтарэсы маладых людзей розных спецыяльнасцей і розных, як гэта прынята гаварыць, сацыяльных слаёў.

Аднак прадставім лепш

слова самім членам гомельскага клуба.

Ала ПАНАСЕНКАВА, камсамольскі работнік:

— Мне часта даводзілася бываць у творчых калектывах горада, у заводскіх гуртках мастацкай самадзейнасці. І ўсюды выказвалі думку, што добра было б мець такі клуб, дзе маглі б збірацца аматары тэатра, жывапісу, паэзіі, музыкі, каб усім быць у курсе творчага жыцця горада, стварыць клуб, дзе можна было б паспрачацца аб новай кнізе, пачытаць свае вершы або паказаць новыя малюнкi і пачуць аб іх кваліфікаваныя меркаванні сяброў.

— Так нарадзіўся клуб. Узначалі яго работу савет з пятнаццаці чалавек. Першае пасяджэнне праходзіла ў выглядзе «капусніка», на якім былі прадстаўлены ўсе творчыя саюзы горада: мясцовыя аддзяленні саюзаў пісьменнікаў, мастакоў, журналістаў, архітэктараў, тэатральныя калектывы. На вечары прысутнічалі рабочыя з «Гомсельмаша», з завода вымяральных прыбораў, фабрыкі «Камінтэрн», студэнты.

Аляксандр ЛАСКУТОУ, шліфавальчык завода вымяральных прыбораў:

— Я саліст самадзейнага ансамбля раённага дома культуры, і таму мяне асабліва цікавіць пытанне музыкі. Аб навінах яе ў краіне я да-

ведваюся з часопіса «Музыкальная жизнь». А вось аб новых творах мясцовых кампазітараў не заўсёды ведаю. Дзякуючы КТМ, гэты прабел ліквідаваны, бо ў пасяджэннях прымаюць удзел самадзейныя кампазітары Гомеля. Калі раскажаў аб клубе сябрам па рабоце, то многія з іх пажадалі стаць членамі клуба.

Ала ШАПОРАВА, зарадчыца завода вымяральных прыбораў:

— Я люблю тэатр і жывапіс. Клуб пашырае мае веды ў гэтых галінах.

Алег ЮРКЕВІЧ, кандыдат тэхнічных навук, супрацоўнік Інстытута механікі металаплацімерных сістэм АН БССР:

— Навука пакідае мала вольнага часу? Гэта так, але час, праведзены ў клубе, я не лічу для сябе змарнаваным. Мастацтва для мяне не хобі, а духоўная патрэба. Да таго ж цікава ведаць, чым жывуць мае ровеснікі. А іх у сваю чаргу цікавіць, чым займаюцца мы, вучоныя. Так, на адным з пасяджэнняў мы знаёмілі членаў клуба з тэмамі сваіх навуковых работ.

Генадзь ПІКОЎСКІ, рэжысёр:

— Акрамя асноўнай работы, я кірую агіттэатрам. У нашай групе займаюцца студэнты, рабочыя, маладыя інжынеры. Іх аб'ядноўвае любоў да тэатра, таму ніколі пры сустрэчах нам не бывае сумна. А наогул у клубе яднаючай сілай з'яўляецца любоў нашай моладзі да мастацтва. Гэта пачуццё ўласціва

не толькі прафесіянальным дзеячам сцэны, літаратарам, але і рабочым.

Усяго некалькі з многіх выказванняў. І ні ў адным няма нават намёку на тое, каб члены клуба падбіраліся па вузкапрафесіянальнай прыкмеце. Разам больш цікава, больш карысна для ўсіх і для кожнага...

Гомельскі клуб творчай моладзі не адзіны ў рэспубліцы. Падобны клуб існуе таксама ў Мінску. У Віцебску ён носіць паэтычную назву «Вяснянка». Мэта работы клуба — вывучэнне лепшых твораў беларускай, рускай і класічнай літаратуры і мастацтва, удасканаленне ўласнага творчага майстэрства. Аўдыторыя клуба без перабольшвання можна назваць усю вобласць, бо пасяджэнні, як правіла, праводзяцца на заводах, фабрыках, у калгасах і саўгасах. І звычайна на такіх сустрэчах цяжка адмовіць слухачоў ад прапагандыстаў мастацтва. Аднолькава цікавыя выступленні членаў клуба і гаспадароў, да якіх прыязджае «Вяснянка».

У гэтай аўдыторыі не вызначыў, хто рабочы, а хто мастак, інжынер ці літаратар. Адукацыя, агульны круггляд — тыя сацыяльныя прыкметы, па якіх звычайна адрозніваюць людзей названых прафесій. — Тут практычна аднолькавыя ва ўсіх. Я не зрабіла асабліва адкрыцця, калі скажу, што гэта тэндэнцыя цяпер наогул характэрная для нашай моладзі.

Вячаслаў ХАДАСОЎСКІ.

Зімовая раіца.

Фота А. МАЛАШЭУСКАГА.

◆ ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ◆ ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ◆

Мы бережно храним номер газеты «Голас Радзімы», в котором напечатан репортаж о пребывании нашей туристской группы в Белоруссии. Это наш дорогой сувенир, наш бесценный подарок, напоминающий о незабываемой поездке на Родину.

Я украинец, и для меня всегда, всю жизнь на чужбине самой заветной мечтой было увидеть родную Украину. Не могу словами, а тем более в письме выразить, что чувствовал я в те солнечные радостные дни, когда ходил по Крещатику, вслушивался в такой родной украинский говор. В те минуты я был действительно счастлив.

Затем мы приехали в Минск. И там нас так тепло, так сердечно встретили, что и я, и моя жена Юлия почувствовали себя совершенно своими среди этих добрых, искренних людей.

Такие же чувства испытывали мы и в Москве, и в Сочи, и в других городах, где побывала наша группа. Нам

очень приятно было видеть, что в Советской стране люди всех национальностей равны. Я считаю, что это одна из величайших заслуг Советской власти, правильно решившей национальный вопрос.

У нас осталось неизгладимое впечатление о любимой Родине, ее городах и селах, ее людях. Жаль только, что наша поездка продолжалась всего три недели. Мне кажется, что для такого тура это недостаточно. Поэтому мы с женой решили повторить свое путешествие. Надеемся, что вторая поездка на Родину будет еще интереснее и приятнее.

Александр КОВБА,
США.

Вернулись мы во Францию 15 сентября с запасом энергии, которого должно хватить до следующего посещения Родины. В Белоруссии провели почти два месяца. Очень хорошо отдохнули в кругу нашей большой семьи.

Впечатлений много. Особенно запомнилась поездка на озеро Нарочь. Никогда не забудем прекрасный вид этого озера, окруженного вековым лесом. Думается, что Нарочь — самое красивое место в Белоруссии.

К сожалению, не удалось нам побывать в Хатыни и осмотреть мемориальный комплекс. Мы много слышали об этом памятнике мужеству белорусских людей в годы войны.

Во Франции также чтят память борцов, погибших в годы второй мировой войны. Не забывают здесь и советские люди, сражавшихся в движении Сопротивления, отдавших жизнь за свободу Франции. Мы постоянно приходим на могилу Героя Советского Союза Василия Покрика, следим за ней, украшаем цветами. Для нас это священная обязанность, долг перед нашей Родиной.

Владимир и Станислава
ЛИХОТА,
Франция.

ГОРОД МОЕЙ ЮНОСТИ

Уроженец Брестской области Моисей Аронович, проживающий ныне в Аргентине, в минувшем году посетил Советский Союз. Перед отъездом домой он встретился с корреспондентом АПН и поделился с ним своими впечатлениями. Ниже публикуем ту часть интервью М. Ароновича, которая посвящена его пребыванию в Бресте.

Я приехал в город моей юности, в знаменитый древний Брест.

Устроившись в гостинице, первым делом решил сходить в бывшую тюрьму, посмотреть, цела ли камера № 14, где много лет назад, когда город входил в состав буржуазной Польши, я томился за участие в рабочей забастовке. Шел долго, не узнавая улиц и переулков. Передо мной открылся совсем другой город. Большой, опрятный, зеленый. То здесь, то там выселились 12-этажные жилые дома. Их называют башнями. Может быть потому, что с высоты этих домов нагляднее виден размах переустройства города.

А вот и здание бывшей тюрьмы. Подхожу ближе. Над входом вывеска: «Брестская швейная фабрика». Меня любезно принял директор фабрики Александр Фридман. В годы войны он был командиром партизанского отряда. Директор не без удивления ходил со мной по цехам, знакомил с лучшими швеями, мотористами, закройщиками, гладильщиками. Я видел готовую продукцию: товар что надо.

— Наша продукция, — сказал мне Фридман, — не залеживается на полках магазинов. И не только в Бресте. Ее охотно покупают в Минске, в Ленинграде, в Москве.

Директор посоветовал мне посетить соседнюю фабрику, вырабатывающую металлические изделия как для промышленности, так и для нужд населения. Я послушался. И не пожалел. На фабрике работает около 500 человек, среди них немало евреев. Директор фабрики Вениамин Гам, тоже еврей, охотно рассказал об успехах предприятия, его планах и перспективах, о заработках рабочих. Вдруг он спросил:

— Вы, значит, уже были у Фридмана?

— Да.

— Вот так всегда он норовит опередить меня. Вы знаете, Фридман мой противник номер один.

— Почему?

— Он публично заявил, что к концу года отвоюет у нас переходящее Красное знамя города, которое вручают лучшим предприятиям за отличное качество продукции.

— И ему это удастся?

— Поживем—увидим. А вообще,—Гам улыбнулся,—Фридман прекрасный человек! По правде сказать, я очень уважаю его. Но престиж, знаете, есть престиж.

...Я помню старый Брест. Это был город портных и сапожников, мелких лавочников и чиновников. В сегодняшнем Бресте, как я узнал, около сорока крупных предприятий тяжелой и легкой индустрии. В нем производят машины, инструменты, текстиль, электрооборудование, одежду, обувь, предметы домашнего обихода.

На улицах города меня поразило обилие объявлений на рекламных щитах. Все они начинаются одним и тем же словом: «требуются». Требуются рабочие самых разных профессий. Я занес в блокнот: на работу приглашают строительные тресты, электромеханический завод, автомобильная база, чулочная фабрика, трест ресторанов, вокзал, больница... Особенно велик спрос на инженеров, бухгалтеров, слесарей, токарей, шоферов, электриков. Нуждающимся предоставляется жилье.

Но видел я и другие рекламы. Вот некоторые из них: «Педагогический институт открывает восьмимесячные подготовительные курсы для молодых рабочих и колхозников, проявляющих склонность к педагогической работе...», «Радиотехническая школа дополнительно принимает юношей и девушек не старше 17 лет на все отделения...»

На учебу приглашают и автомобильная школа, и строительный техникум, и торговая школа, и другие учебные заведения.

Одним словом—приходите, люди добрые, работайте, учитесь, всем места хватит, выберите любую профессию по душе, по вашим способностям, по призванию.

Вот что значит советская действительность! А каково в свое время было нам, молодым парням Бреста? Город был маленький, а безработных хоть отбавляй. Нашему брату просто не было никакой возможности выбиться в люди. Многие бежали в другие страны.

Не скрою, мне было приятно видеть, как неузнаваемо изменился город Брест. Встретившись со старыми евреями на бульваре, я спросил:

— Кем стали ваши дети?

— Что значит кем?—удивились они.—Каждый, кто имеет голову на плечах и не ленив, добьется всего, чего захочет.

Один сказал, что его сын—профессор медицины, у другого сын—полковник. Третий сообщил, что у него шестеро сыновей: двое—мастера на чулочной фабрике, один—шофер, один—офицер Советской Армии, два младших сына работают конструкторами в Минске, на автомобильном заводе.

Продолжая экскурсию по городу, я с трепетом подошел к легендарной крепости, слава о которой известна во всем мире. Долго я стоял с поникшей головой у входа в Холмские ворота, там, где гитлеровцы застрелили комиссара гарнизона Ефима Фомина. На мемориальной доске высечено: «Здесь, в районе Холмских ворот, в июне-июле 1941 года героически сражались воины 84 стрелкового полка во главе с полковым комиссаром Фоминым Е. М.»

В музее крепости я узнал некоторые подробности об отважном комиссаре. Фомин родился в 1909 году в семье ев-

рея—кузнеца Моисея Фомина. Мать была швейей. Шести лет он остался круглым сиротой. Отца и мать заменил ему детский дом в Витебске—там он научился жить, работать, бороться за свои идеалы, за свои мечты. Работник музея показал мне книгу русского писателя Сергея Смирнова о Брестской крепости. В ней целая глава посвящена комиссару Фоминому.

В музее крепости показали мне Указ Президиума Верховного Совета СССР о посмертном награждении комиссара Фомина высшим в Советском Союзе орденом Ленина.

Переходя от одной улицы к другой, я дошел до нового памятника. Жители Бреста поставили его в память погибших от рук нацистов мирных советских граждан, в том числе около десяти тысяч евреев.

Мне рассказывали, что те евреи, кому удалось вырваться из города, ушли в партизанские отряды, а регулярные части Советской Армии, где бок о бок с людьми других национальностей били врага, гнали его с советской земли.

Я стоял у памятника жертвам фашизма, среди которых немало моих близких и родных, и перед моими глазами всплывали слова, вычитанные недавно в статье, опубликованной в израильской газете «Свободный Израиль» от 18 августа 1971 года. Там сказано не больше и не меньше: «В Советском Союзе не увековечивают память евреев, замученных фашистами». Какое кощунство! А я видел памятники не только в Бресте, но и в других советских городах. Кстати, в этой же статье указывалось, что в Панерях под Вильнюсом, где происходили массовые убийства литовцев, поляков, русских, евреев, до сих пор не поставлен памятник. Это такая же ложь, как и все, что сионисты говорят о Советском Союзе. Я получил достоверную информацию от компетентных лиц: в Панерях уже много лет стоит памятник жертвам фашизма. Рядом с ним—музей, в котором экспонируются документы и фотографии, отображающие то трагическое время. Об этой трагедии музей выпустил брошюру на русском, литовском и еврейском языках.

Возмутительно и то, что в израильской статье ее автор, говоря о временах второй мировой войны, ни словом не обмолвился о подвиге героической Советской Армии, спасшей от неминуемой гибели миллионы евреев Европы. На что рассчитана эта провокация?

...Я покинул Брест полный незабываемых впечатлений. Мне удалось увидеть город моей далекой юности, город, который не только возрожден, но и стал краше и богаче, город, который своей самоотверженной борьбой заслужил высшую похвалу человечества.

Моисей АРОНОВИЧ.

у руках вялікі кій. Гэта Агей Мельнік. У час Вялікай Айчыннай вайны Агею Міхайлавічу ўжо было каля ста гадоў. Але нягледзячы на гэта, ён партызаніў на Палессі.

У кнізе былога сакратара Палескага падпольнага абкома партыі І. Ветрава, камандзіра партызанскага злучэння Палескай зоны, ёсць такія радкі: «Стогадовы калгаснік Агей Міхайлавіч Мельнік сістэматычна

хадзіў у разведку, прыносіў каштоўныя звесткі...».

Добрых сыноў выхаваў Агей Міхайлавіч. Пяцёра з іх — Сідар, Майсей, Павел, Адам, Пётр — загінулі ў вайну. Жывымі засталіся Фёдар і малодшы Аляксандр. З імі і жыве Агей Мельнік.

Былы партызан яшчэ дапамагае ў гаспадарцы, даглядае свой сад, корпаецца ў агародзе.

В. ВІНАГРАДАУ.

На просторах Родины

Москва. Калининский проспект.

МОСКВА МОЯ, ДОМА МОИ

Рассказывает Владимир КОПЕЛЕВ, строитель, депутат Верховного Совета СССР

Пожалуй, не стоит рассказывать о том, как быстро строится Москва. Мне пришлось в составе различных делегаций побывать в Соединенных Штатах Америки и во Франции, в ГДР и Финляндии, в других странах мира. И везде, когда люди узнавали, что я московский строитель, интересовались и восхищались бурным ростом советской столицы.

Я расскажу о домах, которые мы строим. Недавно в одном из новых жилых районов — Вешняках-Владычице — я зашел в первый попавшийся дом, позвонил в первую попавшуюся квартиру. Дверь открыл хозяин, Александр Рябов, рабочий. Спросил его, доволен ли он жильем-бытём, квартирой. Принял мои вопросы недоуменно: дескать, квартира отличная, трехкомнатная, на семью в четыре человека вполне хватает. Что же тут еще желать? Пришлось объяснять, что и этот дом, и все соседние строила бригада, которую я возглавляю. А порядок в бригаде такой: в каждый построенный нами дом, независимо от того, где мы потом строим, вернуться, чтобы у самих жильцов выяснить, что их устраивает и чем они недовольны в новой квартире.

Конечно, каждый дом принимает специальная комиссия. А в ней люди разных профессий и большого опыта: инженеры, врачи, представители Совета депутатов трудящихся. Но кто, как не сам строитель, лучше всего заметит, «удалась» ли его работа и что нужно учесть в планировке, в отделке при постройке новых квартир?

При современном индустриальном строительстве все дома создаются по типовым проектам, и от строителя, казалось бы, ничего не зависит. Но каждый из нас привык чувствовать себя хозяином, а значит, ответственным за дело, которое поручено. А добрый хозяин всегда наводит в своем доме лоск и порядок. И есть вещи, которые никаким проектом не предусмотреть. Ведь в конце концов тот же паркет или линолеум можно положить в комнате по-разному: в солнечной немножко потемнее, а посветлее — в затемненной. То же самое можно сказать и об обоях. Словом, отделать квартиру, как собственную. Потому что жить в них будут такие же люди труда, как и мы сами, строители.

А таких квартир «на счету» у бригады — тысячи. Когда подъезжаешь к Москве со стороны городов Горького или Ленинграда, Рязани или Калуги, навстречу поднимаются белокаменные громады. Многие из них строила моя бригада. А сейчас мы заканчиваем дом-миллионер: столько квадратных метров

жилья сдало уже монтажное управление, в котором я работаю. Всего же только за 1961—1970 годы в советской столице было сдано около 40 миллионов квадратных метров жилой площади, и на каждого жителя стало приходится по 9—10 метров.

Летом 1971 года был принят новый Генеральный план развития Москвы. По нему выходит, что каждая московская семья скоро будет обеспечена отдельной квартирой с количеством комнат, соответствующим количеству членов семьи. Средняя обеспеченность поднимется до 13—13,5 квадратного метра жилой площади, или 19—20 квадратных метров общей площади на каждого жителя. Таким образом, потребуются построить не менее 40 миллионов квадратных метров жилья. Какой еще город может похвалиться такими темпами строительства? Я был во многих столицах мира и уверен, что другого такого города не найти. В темпах сооружения квартир Советскую страну ни с какой другой не сравнить.

Когда коммунисты избрали меня делегатом XXIV съезда КПСС, мне, как московскому строителю, особенно запомнился в докладе Л. И. Брежнев призвал сделать Москву образцовым коммунистическим городом. А что такое образцовый город? Все мы понимаем, что в нем должны быть созданы прежде всего наилучшие, идеальные условия для жизни и работы человека. И, конечно, не последнюю роль в этом играет современная благоустроенная квартира. В Москве построено за послереволюционное время в шесть раз больше квартир, чем появилось в ней жилищ за все почти 800 лет существования старой Москвы. Их будет еще больше в самом недалеком будущем. И их станет куда больше во всех городах и селах страны: ведь только за девятую пятилетку будет сдано 580 миллионов квадратных метров жилья. На съезде партии, на последней, ноябрьской, сессии Верховного Совета СССР, где утверждалась девятая пятилетка, я сам голововаля за эту цифру. И строить придется так же самому. Думаю, что слово не разовется с делом. Так было, есть и будет в обществе, где рабочий или крестьянин, решив дела государственной важности, возвращается к своему рабочему месту.

После сессии наша бригада начала возводить очередной жилой дом — уже в счет нового, 1972 года.

АПН.

Голас Радзімы

№ 6 (1217)

Стогадовы партизан

Па вуліцы Малога Трасцянца, што пад Мінскам, наволі кроцьчы чалавек. Прайдзе крыху, спыніцца. На ім цалягрэйка, на галаве шапка-вушанка,

З А ТРЫ месяцы работы XXVI сесіі Генеральнай Асамблеі ААН было разгледжана больш чым 100 розных па значэнні і характару пытанняў. Вынікі сесіі вызначаюцца тым, у якой меры адпаведны пазіцыі дзяржаў — членаў ААН і прыватныя рашэнні па асноўных пытаннях садзейнічалі выкананню цэнтральнай задачы, ускладзенай на ААН яе Статутам—задачы захавання міру і ўмацавання міжнароднай бяспекі. Калі з гэтым крытэрыем адзінваць вынікі сесіі, то можна з упэўненасцю сказаць, што, нягледзячы на цяжасці, якія стваралі агрэсіўныя сілы імперыялізму і мааісты, што ў іх шмат рэакцыйных далучаліся да іх, і іншыя рэакцыянеры, канструктыўная праграма барацьбы за мір і міжнароднае супрацоўніцтва, за свабоду і незалежнасць народаў, за свабоду ў адобранай XXIV з'ездом КПСС праграме міру, канкрэтныя прапановы Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных дзяржаў і іх пазіцыі па пытаннях і праблемах, што разглядаліся, вызначылі ў цэлым станоўчы палітычны вынік XXVI сесіі Генеральнай Асамблеі ААН.

Пераважная большасць краін разам з сацыялістычнымі дзяржавамі ў ходзе сесіі выступалі з патрабаваннямі ліквідацыі існуючых ваенных ачагоў і прадухілення новых сутычак паміж дзяржавамі. Яны дабіваліся ажыццяўлення прынцыпаў калектыўнага ўважання і дасягнення прагрэсу ў вырашэнні пытанняў раззбраення, у тым ліку склікання сусветнай канферэнцыі па раззбраенню, забароны ўсіх відэў зброі масавага знішчэння. Міралюбівыя сілы змагаліся за канчатковую і неадкладную ліквідацыю каланіялізму і расізму, дабіваліся прыняцця эфектыўных мер па развіццю ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва паміж усімі дзяржавамі. Асудзішы палітыку імперыялістычнага раздво, дэлегацыі сацыялістычных і іншых міралюбівых дзяржаў рашуча патрабавалі ад ЗША спынення агрэсій супраць народаў Індаквіта.

Важным паказчыкам дасягнутых вынікаў з'яўляюцца рашэнні, якія былі прыняты Генеральнай Асамблеяй па важных пытаннях яе парадку дня. Як вядома, Савецкі Саюз унёс на разгляд XXVI сесіі прапанову аб скліканні сусветнай канферэнцыі па раззбраенню. Прапанова была падтрыманая ў час агульных спрэчак у выступленнях дэлегацыі больш чым 30 краін і больш як 50 дзяржаў пры абмеркаванні гэтага пункта парадку дня. Супраць яе адкрыта выступілі толькі дэлегацыі ЗША і КНР, якія спрабавалі тарпедаваць важную ініцыятыву Савецкага Саюза.

Тым не менш па прапанове вялікай групы дэлегацыі сацыялістычных дзяржаў, а таксама краін Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі Генеральная Асамблея прыняла рэзалюцыю, у якой адобрыла ініцыятыву СССР. Яна заявіла, што ўсе народы свету жывуць ва ўмовах з'яўлення ў поспеху перагавораў па раззбраенню, падкрэсліла краіны неабходнасць таго, каб усе краіны зрабілі адважныя намаганні з мэтай прыняцця эфектыўных мер па раззбраенню і асабліва ядзернаму раззбраенню. У рэзалюцыі ўказваецца таксама, што ў вышэйшай ступені мэтазгодна зрабіць неадкладныя замеры па скліканню Сусветнай канферэнцыі па раззбраенню, адкрытай для ўдзелу ўсіх дзяржаў, і намячаюцца меры, якія даюць магчымасць канкрэтна разгледзець гэта пытанне на кангравай сесіі Генеральнай Асамблеі ААН.

Акрамя гэтага рашэння, прыняты шэраг рэзалюцый па розных аспектах праблем раззбраення. Сярод іх трэба асабліва адзначыць рашэнне аб адважанні Канвенцыі па забароне распрацоўкі, вытворчасці і назапашвання тэрактычнага зброі і аснабчэння зброі і тэхнікі і іх знішчэнню. Гэта канвенцыя з'яўляецца першым практычным крокам у ланцужку рэальнага ажыццяўлення раззбраення. У другой рэзалюцыі Генеральная Асамблея заклікала Камітэт па раззбраенню прадоўжыць перагаворы з мэтай хутэйшага дасягнення пагаднення аб эфектыўных мерах па забароне распрацоўкі, вытворчасці і назапашвання хімічнай зброі і выключэння яе з арсеналаў усіх краін. Дэлегацыі сацыялістычных дзяржаў, у тым ліку і дэлегацыя Беларускай ССР, былі ініцыятарамі ўказаных рэзалюцый і ўнеслі іх у сааўтарстве з вялікай групай дэлегацыі іншых краін.

Асамблея зноў пацвердзіла адказнасць ААН за вырашэнне праблемы ўсеагульнага і поўнага раззбраення і настойліва заклікала Камітэт па раззбраенню на сваёй наступнай сесіі прыкладзіць новыя намаганні ў гэтым напрамку. Прынята таксама рэзалюцыя, якая заклікае спыніць усе ядзерныя выпрабаванні, указвае на неабходнасць, каб усе ядзерныя дзяржавы без прамаруджвання дасягнулі пагаднення па гэтым пытанню. Дэлегацыя КНР не прымала ўдзелу ў абмеркаванні і галасаванні па большасці рэзалюцый па пытаннях раззбраення. Што ж датычыць рэзалюцый адносна спынення ўсіх ядзерных выпрабаванняў усюды і ўсімі, мааісты прагаласавалі супраць яе прыняцця. ЗША, Англія і іншыя

заходнія краіны палічылі за лепшае ўстрымацца.

Трэці год адно з важнейшых месцаў у працы сесіі Генеральнай Асамблеі ААН займае пастаўленае Савецкім Саюзам пытанне аб умацаванні міжнароднай бяспекі. На XXVI сесіі разглядаліся дэкларацыі, звязаныя з ажыццяўленнем Дэкларацыі аб умацаванні міжнароднай бяспекі, якая была аднадушна прынята на юбілейнай сесіі Генеральнай Асамблеі ААН у 1970 годзе.

Пастанова пытанні аб ажыццяўленні ўказанай дэкларацыі дыктуецца тым, што шэраг дзяржаў упарта не захоўвае палажэнні Статута ААН і практычна ўхіляецца ад выканання ўзгодненых прынцыпаў Дэкларацыі аб умацаванні міжнароднай бяспекі. Дэлегацыі 8 сацыялістычных дзяржаў, уключаючы і дэлегацыю Беларускай ССР, у пачатку разгляду гэтага пытання на апошняй сесіі ўнеслі адпаведны праект, асноўныя палажэнні якога знайшлі поўнае адлюстраванне ў канчаткова прынятай рэзалюцыі. У ёй урачыста пацвярджаюцца ўсе прынцыпы

палітычнаму ўрэгуляванню становішча на Блізкім Усходзе. Гэту рэзалюцыю падтрымалі дэлегацыі 79 дзяржаў. Ізраіль і шмат лагінаамерыканскіх Ізраіль прагаласавалі супраць яе прыняцця, а ў ліку тых, што ўстрымаліся, і гэта з'яўляецца даволі высокай колькасцю, аказаліся прадстаўнікі ЗША і КНР.

Асуджана таксама палітыка Ізраіля і ў рэзалюцыі па дакладу спецыяльнага камітэта па расследаванню закрываючых правы чалавека дзеянняў ізраільскіх захопнікаў у адносінах да насельніцтва акупіраваных арабскіх тэрыторый. У рэзалюцыі выказваюцца патрабаванні аб тым, каб Ізраіль не дапускаў анексіі якой-небудзь часткі акупіраваных арабскіх тэрыторый, стварэння там ізраільскіх пасяленняў, разбурэння і знішчэння арабскіх вёсак, кварталаў, дамоў і канфідэнтнага маёмасці. Ізраіль не павінен адмаўляць бязмясціца і перамешчаным асобам вяртацца ў сваё жыццё, не мае права дрэнна абыходзіцца са знявольнымі і затрыманымі асобамі, ужываць да іх катаванні або праводзіць

ўсіх асоб, вінаватых у такіх злачынствах, уключаючы выдачу іх тым краінам, у якіх яны зрабілі гэтыя злачынствы. Гэта ж рэзалюцыя падуряджанае распрацоўку прынцыпаў міжнароднага супрацоўніцтва па выяўленню, арышту, выдачы і закарэнню асоб, вінаватых у ваенных злачынствах і злачынствах супраць чалавецтва, уключаючы выдачу іх тым краінам, у якіх яны зрабілі гэтыя злачынствы.

Дэлегацыя БССР унесла папяркуі да рэзалюцыі аб павазе правоў чалавека ў перыяд узброеных канфліктаў. У адпаведнасці з прынятымі папяркукамі Генеральная Асамблея пацвердзіла, што для эфектыўнага гарантвання правоў чалавека намаганні ўсіх дзяржаў павінны быць накіраваны на прадухіленне раззвязання агрэсіўных войнаў і ўзброеных канфліктаў, а таксама выказалася за неабходнасць распрацоўкі і прызначэння для ўзмацнення абароны асоб, што вядуць барацьбу супраць каланіяльнага і замежнага панавання, замежнай акупацыі і расіскага рэжыму. Дэлегацыі капіталістычных краін не падтрымлівалі ўказаных вышэй рэзалюцыі і прапановы, а мааісцыя прадстаўнікі ўсяляк ухіляліся ад разгляду і гэтага кола пытанняў і прыняцця адпаведных рашэнняў.

У выніку сумесных намаганняў, што рабіліся ў час сесіі дэлегацыямі сацыялістычных краін і краін, якія сталі на шлях развіцця, пры вырашэнні пытанняў эканамічнага супрацоўніцтва імперыялістычных дзяржаў цяпер адно паражэнне за адным. Яны не змаглі працягнуць наводнага рашэння, якое падрывала б нацыянальны суверэнітэт краін, якія сталі на шлях развіцця, або мелі б некаланіялісцкі характар. Большасць прынятых рашэнняў садзейнічае развіццю раўнапраўнага і ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва дзяржаў у эканамічнай, гандлёвай і навукова-тэхнічнай галінах.

Рэзалюцыі, прынятыя па групе міжнародна-прававых пытанняў, прадуведжваюць неабходнасць працягу работы па вырацоўцы вызначэння агрэсіі. Асамблея рашуча асудзіла акты насілля і іншыя злачынствы дзеянні супраць прадстаўніцтваў шэрагу дзяржаў пры ААН і заклікала ўрад ЗША прыняць усе магчымыя меры, каб забяспечыць спрыяльную атмасферу для нармальнага функцыянавання гэтай міжнароднай арганізацыі. Дэлегацыя Беларускай ССР была ў ліку сааўтараў праектаў рэзалюцый па гэтых пытаннях.

У час работы сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, як вядома, успыхнуў узброены канфлікт на Індастанскім субкантынентце. Савецкі Саюз і іншыя сацыялістычныя краіны дабіваліся прыняцця такога рашэння, якое садзейнічала б трываламу і працягламу ўрэгуляванню становішча ў гэтым раёне свету на аснове ліквідацыі карэзных прычынаў канфлікту і павялічэння волі народа Бангладэш, яна выражана на выбарах у снежні 1970 года. Аднак прадстаўнікі многіх дзяржаў не змаглі адразу ж разабрацца ў сутнасці справы і прагаласавалі за прыняцце рэзалюцыі, якая бм падвергнута далейшым развіццям падае. Асабліва непрыгожую, яна падбухторніцкую роллю адыграла дэлегацыя ў Індастане пры разглядзе канфлікту ў КНР, якая разам выступілі супраць нацыянальна-вызваленчага руху ў Бангладэш.

XXVI сесія Генеральнай Асамблеі дзяржаў у аднавіла правоў ААН у гэтых міжнароднай арганізацыі. Хоць цяпер у сааўтарстве Арганізацыі Аб'яднаных Нацый уваходзяць 132 дзяржавы, яна, аднак, яшчэ не стала ўніверсальнай. Пакуль не вырашаны пытанні ўдзелу ў ёй ГДР і ФРГ і не ўрэгуляваны іншыя пытанні, звязаныя з універсальнасцю ААН і яе органаў.

З'яўленне ў ААН прадстаўнікоў КНР, на жаль, не апраўдала надзей большасці дзяржаў — членаў гэтай міжнароднай арганізацыі. Аслабленне антысавецкай з'яўляецца, мааісцыя прадстаўнікі ў ААН спрабавалі процідзеінічаць дасягненню канструктыўных рашэнняў па розных пытаннях і ў шэрагу выпадкаў блакіравалі і ішлі на прамую змову з найбольш рэакцыйнымі імперыялістычнымі сіламі. Такая пазіцыя зноў выкрыла мааістаў як праціўнікаў разрадкаў міжнароднай напружанасці і дасягнення ўзгодненых рашэнняў. Аднак іх прыгонні не маглі і не могуць перашкодзіць намаганням сацыялістычных і іншых міралюбівых дзяржаў дабівацца ажыццяўлення вышэйшых мэтай і прынцыпаў Статута ААН.

Работа XXVI сесіі Генеральнай Асамблеі ААН яшчэ раз прадэманстравала рост уплыву антыімперыялістычных міралюбівых сіл на вырашэнне актуальных міжнародных праблем сучаснасці, пераканаўча паказала, што знешнепалітычная дзейнасць Савецкай дзяржавы і праграма міру, вызначаная XXIV з'ездом КПСС, знаходзяцца ўсё больш шырокую падтрымку народаў усё больш

ААН: НАДЗЕІ І ВЫНІКІ

А. ГУРЫНОВІЧ,
міністр замежных спраў БССР.

і палажэнні дэкларацыі, усе дзяржавы заклікаюцца аказаць садзейнічанне вырашэнню існуючых канфліктаў і павазы нацыянальнае адзінаства, палітычную незалежнасць і тэрытарыяльную цэласнасць кожнай дзяржавы, устрымлівацца ад пагрозы сілай або яе ўжывання. Паўнамоцтва захоўваць прынцыпы, згодна з якімі тэрыторыя дзяржавы не можа быць аб'ектам ваеннай акупацыі, якая з'явілася б вынікам ужывання сілы ў перушэнне Статута ААН. Насільныя тэрытарыяльныя набыцці з'яўляюцца недапушчальнымі.

Асамблея заявіла, што спыненне прымуковых дзеянняў, якія пазбаўляюць народы іх неад'емнага права на самавызначэнне, свабоду і незалежнасць, ажыццяўленне адпаведных рэзалюцый ААН, што датычаць каланіялізму, расізму і апартэіду, а таксама ліквідацыя сур'езных і сістэматычных парушэнняў правоў чалавека і асноўных свабод, з'яўляюцца неабходнымі элементамі ўмацавання міжнароднага міру і бяспекі. Генеральная Асамблея падкрэсліла таксама, што любяць мера або націжы пры ажыццяўленні яе суверэннага права свабодна распрадажца сваімі прыроднымі рэсурсамі, з'яўляюцца грубымі парушэннямі прынцыпаў самавызначэння народаў і неўмяшання ва ўнутраныя справы.

У рэзалюцыі выказваецца шэраг іншых пазітыўных рэкамендацый і палажэнняў. Не выпадкова, што гэта рэзалюцыя не спадабалася расістам з ПАР, якія прагаласавалі супраць, а таксама ЗША, Англія, Ізраілю, Партугаліі і некаторым іншым капіталістычным краінам, што ўстрымаліся пры яе галасаванні. Характэрна, што па гэтым важнаму пытанню, звязанаму з умацаваннем міжнароднай бяспекі і барацьбы нацыянальна-вызваленчай барацьбы народаў, мааісцыя дэлегацыя не прыняла ўдзелу ні ў абмеркаванні, ні ў галасаванні.

Абмяркоўваючы пытанні, звязаныя з выкарыстаннем касмічнай прасторы для мірных мэт, Генеральная Асамблея адобрыла Канвенцыю аб міжнароднай адказнасці за страты, нанесеныя касмічнымі аб'ектамі. Яна даручыла Камітэт па выкарыстанню касмічнай прасторы для мірных мэт заняцца ў першачарговым парадку распрацоўкай Міжнароднага дагавору аб Месцах, праект якога прапанаваны дэлегацыяй Савецкага Саюза.

Па ініцыятыве дэлегацыі арабскіх дзяржаў, падтрыманых сацыялістычнымі і іншымі міралюбівымі краінамі, Генеральная Асамблея разгледзела становішча на Блізкім Усходзе. Шырокае і ўсебаковае абмеркаванне гэтай адрокі з самых вострых міжнародных праблем сучаснасці вылікі і асуджэнне захопніцкай палітыкі Ізраіля і яго амерыканскіх заступнікаў.

У адобранай рэзалюцыі зноў падкрэсліваецца, што набыццё тэрыторый сілай з'яўляецца недапушчальным і што, значыць, акупіраваныя такім чынам тэрыторыі павінны быць перапуны, а таксама пацвярджаюцца ўсе палажэнні рэзалюцыі Савета Бяспекі ад 22 лістапада 1967 года. У прынятым рашэнні прадуведжаны меры па аднаўленню місіі пасла Ярынга, а Ізраіль заклікаецца станова адказаць на яго ініцыятыву па мірнаму

палітыку калектыўнага пакарэння мясцовага арабскага насельніцтва.

На XXVI сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, нягледзячы на адчайнае супраціўленне рэакцыйных імперыялістычных сіл, былі прыняты цэлы комплекс антыкаланіяльных рашэнняў, якія могуць садзейнічаць поспеху барацьбы за канчатковую ліквідацыю рэшткаў каланіялізму і расізму. У прынятых рэзалюцыях Генеральнай Асамблея патрабуе ад каланізатараў неадкладнага прадстаўлення мародам, якія яшчэ церпяць іх прыгоні, нагоднасці поўнага прыкрасці іх неад'емнае права на самавызначэнне і незалежнасць. Асамблея пацвердзіла, што працяг каланіялізму ва ўсіх яго формах і праяўленнях, уключаючы расізм, апартэід і дзейнасць замежных эканамічных і іншых колаў, якія эксплуатаюць каланіяльныя народы, а таксама вядзенне каланіяльных войнаў для падаўлення нацыянальна-вызваленчага руху ў паўднёвай частцы Афрыкі, несумяшчальны са Статутом ААН, Усеагульнай дэкларацыяй правоў чалавека і Дэкларацыяй аб прадстаўленні незалежнасці каланіяльным краінам і народам і з'яўляецца пагрозай міжнароднаму міру і бяспекі.

Заной прызнае законнасць барацьбы каланіяльных народаў за незалежнасць усімі неабходнымі сродкамі, якія ёсць у іх распрадажэнні. Генеральная Асамблея асудзіла палітыку раззвязання рэжымамі народам марыянэтатных рэжымамі, якая праводзіцца каланізатарамі. Сесія асудзіла дзейнасць замежных эканамічных і іншых колаў, якія эксплуатаюць каланіяльныя народы, а таксама вядзенне каланіяльных войнаў для падаўлення нацыянальна-вызваленчага руху ў Бангладэш.

Прыняты шэраг рашэнняў па канкрэтных тэрыторыях, якія яшчэ знаходзяцца ў каланіяльнай залежнасці і асобных праблемах дэкаланізацыі. Пры гэтым Асамблея запатрабавала ад ЗША прыняцця неабходных мераў для недапушчэння імпарту амерыканскімі манополіямі хрому з Паўднёвай Радэзіі, адхіліла здзелку ўрада Англіі за паўднёваўрадэзійскімі расістамі, ахарактарызаваўшы яе як грубае парушэнне неад'емнага права народа Зімбабве на самавызначэнне і незалежнасць. Генеральная Асамблея намяціла меры, якія садзейнічаюць дасягненню незалежнасці 5-мільённым народам Зімбабве. Каланізатары і расісты процідзеінічалі прыняццю ўказаных рашэнняў і галасавалі супраць іх, а дэлегацыя КНР ухілялася ад абмеркавання і галасавання па большасці антыкаланіяльных рэзалюцый.

Разглядаючы групу пытанняў, звязаных з правамі чалавека, Генеральная Асамблея ААН асудзіла націзм і заклікала ўсе дзяржавы забараніць дзейнасць арганізацый, якія прапагандаваць ідэі націзму і расавай перавагі. Яна даручыла Камісіі па правах чалавека, на аснове праекта, унесенага дэлегацыяй БССР, падрыхтаваць канвенцыю аб спыненні злачынства апартэіду і пакарэнні за яго.

Па прапанове дэлегацыі БССР была прынята рэзалюцыя, якая заклікае ўсе дзяржавы ажыццявіць меры па спыненню і прадухіленню ваенных злачынстваў і злачынстваў супраць чалавецтва, а таксама па забеспячэнню пакарэння

Беларусь з Нью-Йорка

Я з калыскіх песні твае ў сэрцы нёс

І спяваў табе песні сам.
Я лічыў цябе за найлепшую маці,
І за шчасце—быць сынам тваім — лічыў.

Мая кроў
Калісь
Засталася ў тваіх верасах, —
І да сённяшніх дзён
Пра той час
Легенда гучыць.

Беларусь,
Як люблю я цябе, ты знаеш,
Навек,
Ты ведаеш, як я цябе шанавай.
Але я не думаю, што мой
Будзе такі ж бясконцы,
Як любоў сама.

Я не думаю,
Не думаю,
Што каб гэта ўсё пазнаць, —
Трэба так мала,
Толькі адчуць,
Што зямліцы тваёй
Пад нагамі
Няма.

Ёсць планеты ў сусвеце—
Месца, Венера, Марс,
І мы марым ляцець да іх,
Мы збіраемся там шукаць
Што адкрые нам лепшую
з таямніц.

А я стаю цяпер у Нью-Йорку
І кажу:
Людзі,
З усіх таямніц сусветаў,
з усіх, з усіх, з усіх,
Самая добрая —
Тая,
Што ў слове
«Радзіма»
Звініць.

Людзі, я пераехаў толькі
на край зямлі,
Толькі за акіян, на планеце
сваёй,
Але я застаўся без роднага
неба,

Пад якім нарадзіўся і рос,
І не магу больш трымаць,
І жыву
Толькі марай адной,
Толькі марай:
Вярнуцца б
Да родных дажджынак і рос.

Людзі, я не ведаў, што
цяжка так,
Нават не трапляючы ў касмічны
палон,
Жыць і дыхаць без зямлі
роднай,
Жыць, цяжка прагнучы родных
слоў.

Беларусь,
Нічога не чую —
Толькі шуміць
Твой разгалісты клён,
Беларусь,
Толькі даходзіць да сэрца
Спеў
Тваіх вольных палёў.

На нью-йоркскіх тлумных,
глухих авеню,
Як рыба, выкінутая на пясок,
Я зяваю ротам майго палкага
смутку
І прашу, каб ты ратвала мяне.

Прышлі
Песню сваю,
Прышлі
Бязроз сваіх чысты сок,
Ці хоць зайчык праменняў
прышлі,

Што гуляў
У маленстве
на маім акне.

Беларусь,
Навечна
Ты адно толькі сонца на ўвесь
сусвет,

Беларусь,
навечна
Ты бачышся як зорка юнацкіх
мар.

Ты стала самай любай
і самай нявыдуманай
І ні з кім нельга цябе
параўнаць.

Мне не сорам
Заплакаць —
Хай бачыць сусед,
І сьвога мяне, —
Хай зайздросціць сусед, —
Ты люляеш пшчотна
У вандроўных снах.

Я з маленства песні твае
ў сэрцы нёс.
І спяваў табе песні сам.
Але толькі зараз адчуў,
як мала, як мала

Я зразумеў,
што такое
Ты ўся для мяне.

Беларусь,
І лёс мой.
І мая кроў.
Беларусь,
І песня мая, і мая краса.
Беларусь,
Заўсёды.
Усюды.

І ў самай недасяжнай высі.
І на самым, на самым дне...
Нью-Йорк,
1969.

ГЭТЫ ЯРКІ ТАЛЕНТ

Спадчына Кузьмы Чорнага — тонкага і глыбокага псіхолога, навіліста, раманіста, драматурга і публіцыста — увайшла ў залаты фонд беларускай савецкай літаратуры.

Народны паэт Беларусі Якуб Колас гаварыў, што «па сіле паказу, па глыбіні пранікнення ў чалавечую псіхалогію гэты яркі талент стаіць на адным з першых месцаў беларускай прозы». Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР падрыхтаваў да выдання новы, васьмітомны збор твораў Кузьмы Чорнага, які ўбачыць свет у 1972—1974 гадах. Гэта першае навуковае выданне спадчыны выдатнага беларускага пісьменніка. У яго ўключаны амаль усе творы Чорнага; некаторыя з іх даўно не перавыдаваліся, іншыя публікуюцца ўпершыню.

У першы і другі тамы ўвайшлі апавяданні, напісаныя ў 1923—1944 гадах, у трэці — раманы «Сястра» і «Зямля». Аповесці «Лявон Бушмар», «Вясна», «Ідзі, ідзі» і роман «Бацькаўшчына» складаюць чацвёрты том, а пяты — роман «Трэцяе пакаленне», аповесць «Люба Лук'янская» і апавяданне «Насценка». У шосты том уключаны таксама аповесці і раманы: «Пошукі будучага», «Вялікі дзень», «Млечны шлях», «Скіп'еўскі лес». Драматычныя творы і незакончаныя раманы сабраны ў сёмым томе. У апошні, восьмы том увайшлі публіцыстыка, «Летапіс жыцця і творчасці Кузьмы Чорнага», алфавітны ўказальнік твораў і ўказальнік імёнаў.

Зноў у зарубежнае падарожжа

Творчасць умельцаў Беларусі атрымае адлюстраванне на выстаўцы «Народнае мастацтва рэспублік СССР», якая будзе паказвацца ў Злучаных Штатах Амерыкі.

Рэспубліканскі дом народнай творчасці падрыхтаваў для гэтай выстаўкі звыш ста работ, якія вызначаюцца арыгінальнасцю мастацкай задумкі і высокім майстэрствам выканання. У лік вырабаў, выражаных з дрэва, уключана серыя «Звяры нашых лясоў». Яе аўтар мінчанін Валянцін Альшэўскі. Адправяцца ў падарожжа за акіян творы рэзчыкаў па дрэву Канстанціна Казелкі з Давыд-Гарадка, Анатоля Міхеевіча з Полацка, Інкураваных шкатульні Міхаіла і Веры Дзехцярэнкаў дзядуць уяўленні аб арыгінальным мастацтве гэтых майстроў з горада Жлобіна. Распіс па дрэву ў традыцыйнай нацыянальнай манеры пакажа Таццяна Доўгер з вёскі Оглава Іванаўскага раёна.

Для зарубежнай экспазіцыі адабраны творы івянецкіх майстроў керамікі, ганчарная цацка з Дуброўны, мастацкае шкло з пасёлка Бярозаўка Лідскага раёна. Прадстаўлены тэматычныя кампазіцыі з саломы. Лепшыя свае работы пакажуць праслаўленыя беларускія ткачыкі.

ВЕРНІСАЖ СТАРЭЙШЫНЫ

Імя Міхаіла Станюты, якому нядаўна споўнілася 90 гадоў, трывала ўпісана ў гісторыю выяўленчага мастацтва Беларусі, як імя таленавітага жывапісца, рысавальшчыка, педагога, аднаго з арганізатараў першых беларускіх мастацкіх выставак.

Сем дзесяткаў год М. Станюта самааддана служыць роднаму мастацтву. Творчасць яго прасякнута любоўю да чалавека, пакланеннем прыгажосці яго працы. Вось што расказвае Міхаіл Пятровіч аб пачатку свайго творчага шляху:

— З 1894 года я працаваў пісарам у старшага натарыуса Мінска, потым — у Мінскай казённой палаце за 18 рублёў у месяц. Праз нейкі час быў накіраваны ў архіў да архіварыуса, дзе ў вольны час малываў, як мог і што мог. Перамалёўваў ілюстрацыі з кніжак і часопісаў, спрабаваў алоўкам і пяром малываць з натуры... Да 1912 года быў канторшчыкам, рахункаводам, загадваў пададзела пошучу грузаў на Лібава-Роменскай чыгунцы.

1908 год для Міхаіла Пятровіча асабліва памятна. Ён паступіў на курсы малявання і жывапісу, што адкрыў у Мінску вядомы мастак Якуб Кругер, які да гэтага часу вучыўся ў Парыжскай акадэміі і ў Пецярбургскай Акадэміі мастацтваў. У 1914 годзе, калі пачалася імперыялістычная вайна, Кругер пайшоў у армію. Застаўшыся без настаўніка, М. Станюта «махнуў у Маскву паспрабаваць шчасця на ніве мастацтваў». З найвялікшай павагай і ўдзячнасцю ўспамінае ён сваіх маскоўскіх настаўнікаў М. Касаткіна і А. Архіпава.

М. Станюта, вучачыся ў іх, настойліва шукаў свае шляхі, свае прыёмы ў кампазіцыі малюнка. У яго яшчэ тады з'явілася свая трактоўка аб'ёму фігур, свае асаблівыя дэкаратыўна-плоскасныя прыкметы «раскладкі» колеру ў нацюрмортах, карцінах, партрэтах. «Нацюрморт з яблыкамі» 1920 года, «Партрэт дачкі», «Хаты» 1923 года — таму сведчанне.

У 1920 годзе Міхаіл Станюта быў накіраваны ў

Мінск на «мастацкія работы». — У той час, успамінае ён, у Мінску была чыгуначная школа, малюнак і чарчэнне ў якой вёў жывапісец Д. Полазаў. Ён і ўладкаваў мяне сюды весці ў далейшым яго дысцыпліны. Так я пачаў сваю педагагічную дзейнасць. У 20-я і 30-я гады я выкладаў у розных чыгуначных школах, а пасля Вялікай Айчыннай вайны вёў жывапіс, малюванне і чарчэнне ў мінскіх сярэдніх школах і ў політэхнічным інстытуце. Вельмі я любіў сваю справу...

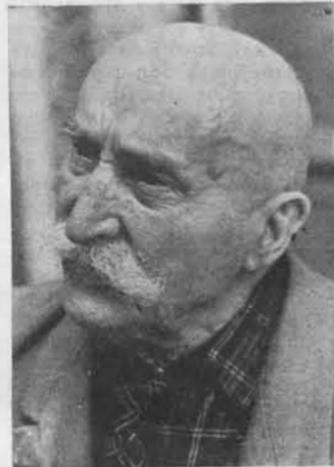
У Мінску ў 1921 годзе ўжо існавала параўнаўча вялікая група прафесійных мастакоў. Па ініцыятыве пададзела выяўленчага мастацтва, мастацкага аддзела Галоўпалітасветы Савецкай Беларусі і пры садзейнічання палітупраўлення Заходняга фронту ў будынку друкарні на Губернатарскай, 13 (цяпер вуліца Леніна) была арганізавана мастацкая выстаўка. Эспанавалася 365 твораў 33 мастакоў. М. Станюта на гэтай выстаўцы быў прадстаўлены некалькімі малюнкамі, акварэлямі, пейзажамі, сярод якіх вызначаліся «Эцюд», «Смутак», «Дэкаратыўны матыў».

Праз чатыры гады, 15 кастрычніка 1925 года, у Мінску адкрылася ў Усебеларуская мастацкая выстаўка, арганізаваная Інстытутам бела-

рускай культуры і Саюзам работнікаў мастацтва Беларусі. 74 мастакі Мінска, Віцебска, Гомеля і Мар'ілёва прадставілі творы жывапісу, графікі, скульптуры, тэатральна-дэкаратыўнага і прыкладнага мастацтва. У каталогу выстаўкі было сказана: «...выстаўка ставіла сабе мэтай выяўленне мастацкіх сіл рэспублікі для актыўнага будаўніцтва нашай мастацкай культуры».

У 1927 годзе Станюта быў выбраны сакратаром першай творчай арганізацыі работнікаў выяўленчага мастацтва рэспублікі — Усебеларускага аб'яднання мастакоў, мэтай якога было, як паведамляла 18 студзеня 1927 года газета «Звязда», «сабраць рознароўныя мастацкія сілы Беларусі, шырока распранаваць пытанні беларускага мастацтва і садзейнічаць Наркамсвету Беларусі ў арганізацыі выставак, студый і г. д.».

Зусім нямнога ўцалела твораў М. Станюты 20—30-х гадоў, сярод якіх на персанальнай выстаўцы, прысвечанай юбілею мастака, можна было ўбачыць цудоўны «Партрэт дачкі» (цяпер народная артыстка БССР С. Станюта), рамантычны партрэт студыйца Б. Рагавенкі, кампазіцыя «На будаўніцтве ўніверсітэта», цікавы, псіхалагічна насычаны партрэт мастака

М. Філіповіча, строгі і цэльны па жывапісных геаметрычных аб'ёмах пейзаж «Хаты» і некалькі выдатных малюнкаў. Творы «За работай», «Камсамолкі - калгасніцы», «Фізкультурнік», «Дапрызыўнікі», «Шклозавод», «Ліцейны цэх», «Бежанец», «Студэнт» і многія іншыя загінулі ў агні Вялікай Айчыннай вайны.

У пасляваенны час мастак у асноўным працуе акварэлю. Яго малюнкi здзіўляюць перш за ўсё тэхнічным майстэрствам, віртуознасцю «рамяства», добрым валоданнем разнастайнымі магчымасцямі алоўка, падкуплячай непасрэднасцю. Створаны М. Станютам партрэты-замалёўкі рознааблічныя не толькі па выбары мадэлі, але і па падыходзе да яе. Несумненныя ўдачы — «Галава старога», «Дзяўчына», «Усешка», «Незнаёмка», «Мужчына ў кажусе», «Калгасніца», аўтапартрэты.

Гісторыка-дакументальную мастацкую каштоўнасць мае выразны і дакладны малюнак «Разбураны Мінск» (1944), выкананы мастаком па гарах слядах трагічных падзей у гісторыі роднага горада.

Аб чым бы ні расказваў М. Станюта — пра новабудуўлю ці паўднёвы досвітак, пра меланхалічны вечар ці дзяўчыну, якая чытае кнігу ў садзе, ён заўсёды гаворыць шыра і ўсхвалявана. Таму яго творчасць вольна сем дзесяткаў год нясе людзям цяпло, радасць і светлую задумённасць.

Барыс КРЭПАК.

Хроніка культурнага жыцця

♦ Пазму народнага паэта Беларусі Якуба Коласа «Сымон-музыка» друкуе Мінскі паліграфічны камбінат. Кніга прыгожа аформлена. Яна будзе выпушчана тыражом 20 тысяч экзэмпляраў.

Друкуюцца кнігі Максіма Танка «Ключ жураўліны», Веры Арабей «Сіні бор», Янкі Сіпакова «З вясны ў лета», а таксама «Залаты ключык» Аляксея Талстога на беларускай мове.

♦ У выставачнай зале Саюза мастакоў БССР адкрылася рэспубліканская выстаўка акварэлі.

З усіх канцоў зямлі беларускай прывезлі ў Мінск мастакі жываю прыгажосць яе лясоў, палёў, рэк, азёр, вёсак і гарадоў. Характэрна, што не прывычныя ісім нацюрморты і маляўнічыя эцюды вызначаюць экспазіцыю, а глыбокія па ідэйнай задуме і закончаныя па мастацкаму ўвасабленню пейзажы, жанравыя творы і партрэты.

На выстаўцы прадстаўлена звыш 200 твораў беларускіх акварэлістаў.

♦ На рэліках кнігарняў і бібліятэк рэспублікі з'явілася арыгінальнае выданне: «Беларускія вершы». Гэта—своёасаблівая анталогія беларускай паэзіі ў перакладзе на польскую мову.

У кнізе змечана 200 твораў сарака дзевяці аўтараў. Сярод іх — Янка Купала, Якуб Колас, Максім Багдановіч, сучасныя паэты. Ва ўступным артыкуле да зборніка расказваецца аб шляхах развіцця беларускай паэзіі, узаемасувязях у гісторыі беларускай і польскай літаратур.

♦ У многія рэспублікі краіны ідзе ў гэтыя дні пошта з Дзяржаўнага музея БССР. Па просьбах культурна-асветных устаноў, музеяў, школ адпраўляюцца матэрыялы, звязаныя з маючым адбыццём 50-годдзем утварэння СССР.

Сувязь устаноўлена з многімі музеямі краіны. У адказ яны прысылаюць матэрыялы аб поспехах сваіх рэспублік у гаспадарчым і культурным будаўніцтве.

Работы М. СТАНЮТЫ «Разбураны Мінск» і «Студыец» экспанаваліся на выстаўцы, прысвечанай 90-годдзю мастака.

УЛАДАР ПТУШЫНАГА СВЕТУ

Чароўны птушыны свет! Лясы і палі, горы і тундру, гарады і вёскі насяляюць крылатыя сябры чалавека. Адны жывуць побач з людзьмі, другія хаваюцца ад людскага вока. І што ні птушка, то свае паводзіны, свае звычкі. Птушыны тайны адкрываюцца нялёгка і толькі самым дапытлівым і настойлівым, тым, хто вывучае іх жыццё ў прыродных умовах. Менавіта такі беларускі вучоны-птушказнаўца Міхаіл Долбик.

Яшчэ ў 1947 годзе, скончыўшы біялагічны факультэт Беларускага ўніверсітэта, Міхаіл Сцяпанавіч прыйшоў працаваць у аддзел заалогіі і паразіталогіі Акадэміі навук БССР. З таго часу больш чым дваццаць гадоў упартай працы аддадзена вывучэнню птушак.

Шмат экспедыцый было ў яго. Пабыўаў ён у лясах, на азёрах Віцебшчыны, Гродзеншчыны, Магілёўшчыны, абхадзіў Міншчыну, вывучаў птушак у Бярэзінскім запаведніку і Беларэжскай пушчы. Але найчасцей клікала Палессе, яго таямнічыя пушчы і нетры балот.

— Сустрэча з адвечнай прыродай, — успамінае Міхаіл Сцяпанавіч, — заўсёды пакідае незабыўнае ўражанне. Помніцца, як ляснік павёў мяне паказаць глухарыны ток. Гэта было ў сярэдзіне красавіка ў лесе каля вёскі Козікі, недалёка ад Целяханаў. Доўга вадзіў ён мяне па лесе, прыслухоўваючыся да яго шорахаў і гукаў.

Пачало світаць. Нарэшце патрапілі на такавішча. Ранак быў парны. На ўсходзе пасвятлела. Лепш сталі відаць сілуэты дрэў. Цышыня таямнічая. І вось пачулася песня. Спачатку адна, потым другая... Стаім мы, як зачараваныя. А чорныя глухары адзін перад адным, нібыта на конкурсе, выступаюць перад намі. З усіх бакоў чуваць іх песні. І рэптам, як на сцэне, восем птушак збіраюцца ў адзін хор

і гакаваюць сваё ўмельства, сваю прыгажосць.

— Шмат разоў слухаў глухарыную песню, — працягвае Міхаіл Сцяпанавіч, — а тэй ранак застаўся на ўсё жыццё ў памяці.

А хіба забудзецца вось такое. Каля палескай вёскі Бекінічы ёсць вялікая калонія шэрых чапляў. На дубах і бярозах па 8—12 гнёздаў. Жыхары вёскі клапатліва ахоўваюць птушак. Недалёка ад калоніі — невялікае заліўное возера.

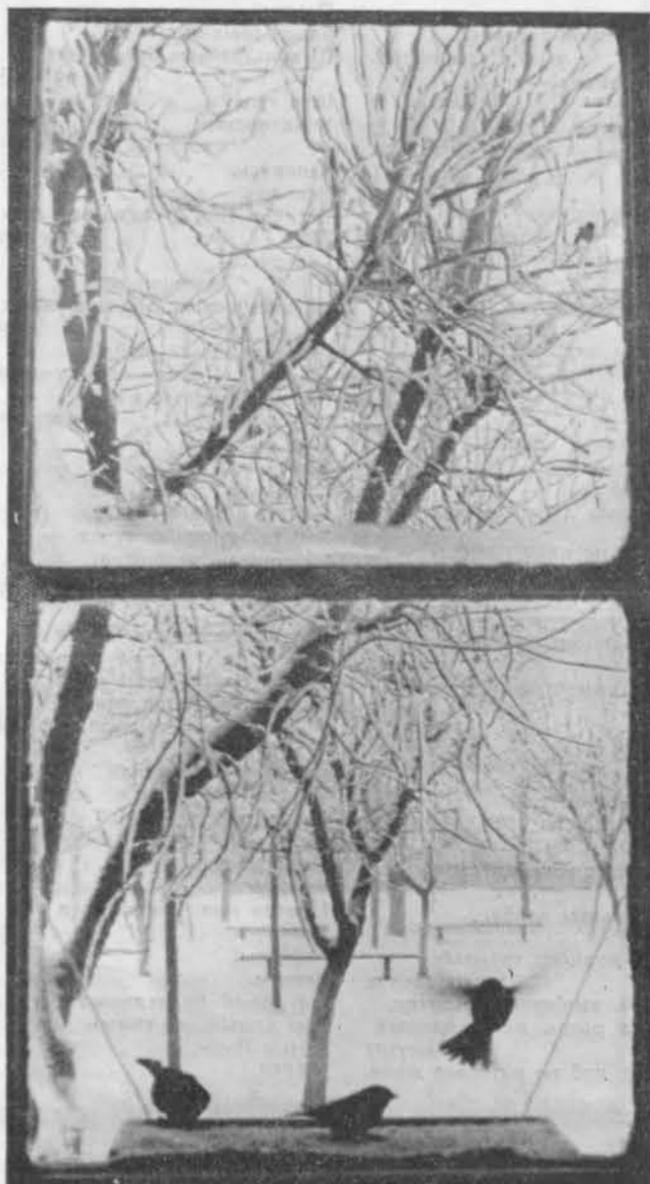
— Звычайна чаплі па адной нерухома стаяць у вадзе і падпільноўваюць сваю здабычу. А ў той дзень мо з паўсотні птушак выстраіліся дугою ад берага да берага, быццам талакою ў сетку заганялі рыбу. Толькі адзін раз бачыў такі цуд.

Самыя лясістыя і забалочаныя раёны Гомельшчыны і Брэстчыны абходжаны ім уздоўж і ўпоперак. Палессе параднілася з вучоным, вучоны парадніўся з ім, бо тэм у яго бадай што самая багатая «здабыча» навуковага матэрыялу.

Міхаіл Долбик даследаваў больш як тысячу птушак 203 відаў, вывучыў звыш тысячы гнёздаў, зрабіў аналіз зобаў і страўнікаў больш тысячы трохсот птушак, правёў вялікую работу па выяўленню новых рэдкіх відаў. Ім сабраны цікавыя матэрыялы аб птушках, якія жылі на Беларусі 100—200 гадоў назад.

Каб сабраць і даследаваць гэты матэрыял, Міхаілу Сцяпанавічу давялося не дасыпаць начэй, карміць камароў, мокнуць да апошняй ніткі ў дождж, мерзнуць на морозе. Але прага выведаць таямніцы прыроды брала сваё, і ён, перамагаючы стомленасць, назіраў, шукаў, пакуль не дамагаўся жадаемых вынікаў.

Не проста дабрацца да гнязда чорнага бусла на высокім дубе, на ствале якога — ні сучка. Але нішто не спыняла следзыха, каб здабыць дакладныя звесткі аб птушцы. Што цяжэй да-

Прыляцелі на абед.

Фотаэціюд А. НИКАЛАЕВА.

ецца, тое даражэйшым робыцца. Затое ён бачыў сваімі вачыма чорных бусялят. Бачыў у жураўліным гняздзе птушаня, якое толькі-толькі вылупілася з яечка, назіраў, як сядзіць на гняздзе хітрая і асцярожная глухарка, лічыў, колькі яечак нясе цяцёрка, ведае, якая птушка чым корміцца, якую ролю выконвае ў прыродзе, якое мае значэнне ў жыцці людзей.

За гады карпатлівай працы вучоны сабраў багацейшы матэрыял аб птушым царстве Беларусі. Ён напісаў ужо каля ста кніг і навуковых прац, папулярных артыкулаў.

Цяпер Міхаіл Сцяпанавіч рыхтуецца да абароны док-

терскай дысертацыі. Вядома, яна пра птушак: «Экалогія і геаграфія арніталогічных комплексаў Беларусі».

Мы доўга гаварылі пра птушак, пра паляванне, выкарыстанне прыродных рэсурсаў. Міхаіл Сцяпанавіч расказваў пра супрацоўніцаў аддзела Таварыства еховы прыроды, у рабоце якога ён прымае актыўны ўдзел. І аб чым ён ні гаварыў, асноўны кірунак думак быў звернуты на тое, каб ашчадна, па-гаспадарску выкарыстоўваліся прыродныя багаці. І ўся яго навуковая праца, яго кнігі і артыкулы, грамадская работа заклікаюць да клапатлівых адносін да прыроды.

Зм. БЯСПАЛЫ.

СОРАК ТЫСЯЧ ЗДЫМКАЎ У ГАДЗІНУ

Сорак тысяч фатаграфій слядой ядзерных узаемадзеянняў у гадзіну дае новая эксперыментальная ўстаноўка, створаная ў лабараторыі ядзерных праблем Аб'яднанага інстытута ядзерных даследаванняў у Дубне. Аб гэтым дасягненні раскажаў дырэктар лабараторыі, член-карэспандэнт Акадэміі навук СССР В. Джэленаў на 31-й сесіі вучонага савета Аб'яднанага інстытута. Гэта пакуль адзіная ў свеце ўстаноўка такога роду.

Ужо атрыманы першыя 500 тысяч здымкаў. Ідзе апрацоўка вынікаў.

ФЛАГМАН НАВУКОВАГА ФЛОТУ

Карабель «Касманаўт Юрый Гагарын» нядаўна папоўніў экспедыцыйны флот Акадэміі навук СССР. Гэта — самае вялікае ў свеце навукова-даследчае судна. Яго даўжыня — 231 метр, шырыня — 31 метр, водназмяшчэнне — 45 тысяч тон, скорасць — 18 вузлаў. Раён плавання неабмежаваны. На караблі 1250 памяшканняў. Плывучы інстытут прызначаны для работ па вывучэнню верхніх слаёў атмасферы і касмічнай прасторы. У любым пункце Сусветнага акіяна «Касманаўт Юрый Гагарын» здольны выканаць складаныя задачы па кіраванню касмічнымі апаратамі, пастаянна падтрымліваць сувязь з Цэнтрам кіравання на тэрыторыі СССР.

Лабараторыі судна абсталяваны складанейшай апаратурай, радыё- і тэлеметрычнымі электронна-вылічальнымі, электратэхнічнымі і іншымі комплексамі.

На судне створаны ўсе ўмовы для таго, каб у працяглым плаванні карабель стаў родным домам для кожнага члена экіпажа і экспедыцыі.

СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

ШКОЛА ЗАГАРТОЎАННЯ

На двары мароз. Прахожыя, падняўшы каўняры паліто, са здзіўленнем і нават зайздрасцю глядзяць услед вясёламу ланцужку бягучых людзей, апранутых у лёгкія спартыўныя касцюмы. У гарадскім парку імя Чалюскінцаў ідуць заняткі адной з груп Мінскай школы загартоўвання. Бег, хада, гудні, эстафеты, комплексе фізічных практыкаванняў з улікам уз-

росту займаючыхся. Пасля гадзінай размінкі на паветры — купанне ў адкрытым басейне.

Закончаны заняткі. Настрой і адчуванне ва ўсіх выдатныя. Таму ў школу з задавальненнем прыходзяць і салідныя прафесары, і хлопчыкі-піцікласнікі, урачы, інжынеры, рабочыя, служачыя, студэнты. Усіх іх прывяло ў школу загартоўвання жаданне не баяцца ні гарачыні, ні холаду, выпрацаваць у сабе імунітэт да прастудных за-

хворванняў, а галоўнае — навучыцца берагчы сваё здароўе. Школа загартоўвання Мінскага спартыўнага таварыства «Чырвоны сніг» пакуль адзіная ў краіне. Школа мае філіялы на мотавелазаводзе і заводзе аўтаматычных ліній.

СЕЛЬСКАЯ БЕЛАЯ АЛІМПІЯДА

Больш тыдня працягваліся фінальныя спаборніцтвы першых Усебеларускіх зімовых сельскіх гульніў. Ім папярэднічалі масавыя старты ў калектывах сельскага спартыўнага таварыства «Ураджай». У фіналах удзельнічалі зборныя каманды абласцей і калектывы фізкультуры калгасаў і саўгасаў — пераможцы абласных сельскіх гульніў па лыжных гонках і хакею.

Флаг першых Усебеларускіх сельскіх спартыўных гульніў быў узняты ў пасёлку Раўбічы Мінскага раёна.

У праграму першага дня гульніў уваходзілі спаборніцтвы на ўсіх раўбічскіх трасах — лыжныя эстафеты, скачкі з вялікага і малога трамплінаў, слалам.

Гераній лыжных трас стала майстар спорту з Лагойска Ганна Філіна. Разам са сваімі сяброўкамі па камандзе яна перамагла ў эстафеце 3×5 кіламетраў, затым была першай у гонцы на пяці- і васьмікіламетровай дыстанцыі.

Турнір хакеістаў праходзіў у Барысаве. Тут чэмпіёнамі сталі прадстаўнікі саўгаса «Бярэзіна» Светлагорскага раёна.

А на дарожках мінскага стадыёна «Працоўныя рэзервы» спаборнічалі канькабежцы. Найбольш цікавымі былі выступленні юных спартсменаў. Вызначыліся выхаванцы Вілейскай школы-інтэрната.

Штогод вучні гэтай школы ўваходзяць у юнацкую зборную каманду рэспублікі.

Усебеларускія зімовыя сельскія гульні завершаны. Першае месца ў агульнакамандным заліку занялі спартсмены Мінскай вобласці, другое — Віцебскай, трэцяе — Магілёўскай. Парашэнню аргкамітэта гэтых спаборніцтваў стануць традыцыйнымі. Наступныя будуць праведзены ў 1974 годзе.

Цяпер мацнейшыя спартсмены сяла рыхтуюцца да ўдзелу ў фінале VI зімовага Спартакіяды БССР, дзе яны будуць абараняць гонар свайго таварыства «Ураджай».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі Зан. № 142.

Пасля курсу загартоўвання ў спецыялізаванай школе можна дапучыцца да аматарскага зімовага плавання.

Фота Г. УСЛАВА.